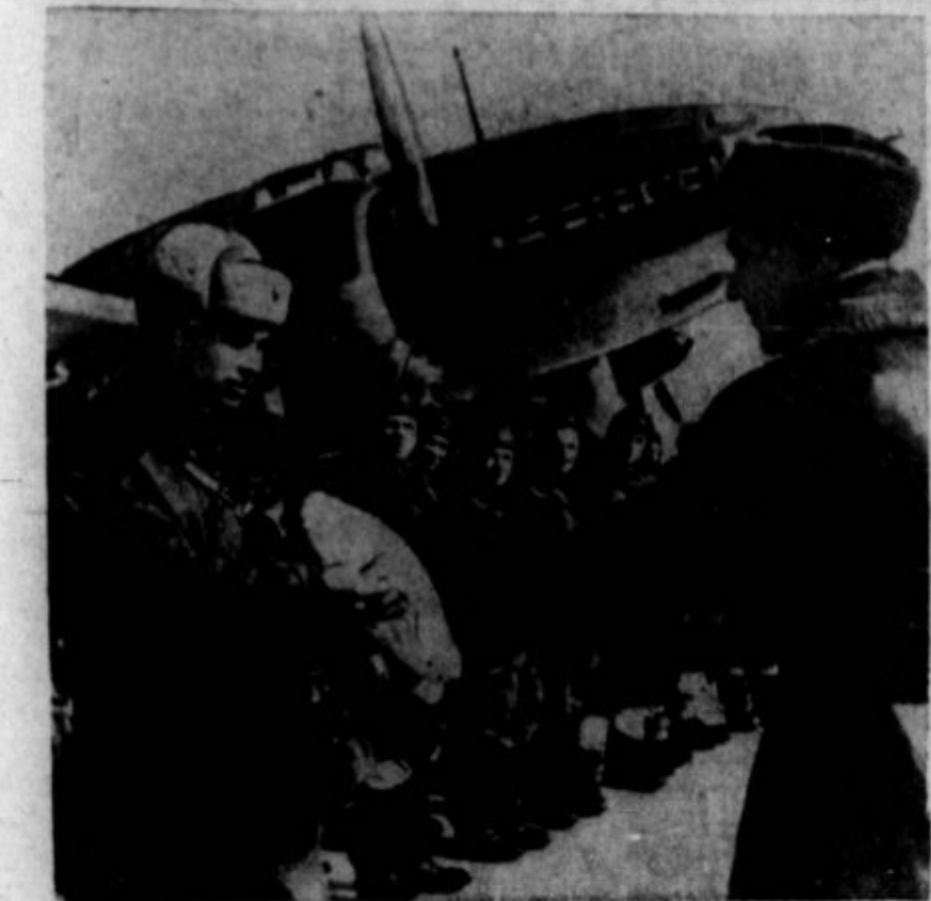

Ruska vojna pomoč, ki deluje v Zed. državah pri zbiranju prispevkov za zdravilne potrebe, živila, obleke itd., dobro uspeva. Na gornji sliki so sovjetski avijatiki, ki so dobili pakete iz Amerike.

Sovjetska unija mogočna vzlic velikim izgubam

POLOVICO EVROPSKE RUSIJE POD NEMŠKO OKUPACIJO. — MOSKVA IMA VZROK, DA SE PRITOŽUJE. — "PRAVDA" VPRAŠUJE, ČEMU ANGLEZI NE KAZNUJEJO RUDOLFA HESSA?

Ko je Josef Stalin treščil v svet Wilsonovo načelo odkrite diplomacije, je spravljal tudi vse demokratske državne v zadregi, ker poslujejo "po starim". Posebno prizadet je bil Churchill, ker njega se je tisti Stalinov vsipec najbolj tikal. Pa tudi Roosevelt ni prizanašal. Nikogar ni imenoval, a povedal je jasno, da se sedaj v resnici samo Rusija bori z militaristično mašino, kakršne še ni bilo nikjer doslej.

Ruske izgube

V tem spopadu je Rusija izgubila kakih pet do šest milijonov mož. Nemčiji so jih Rusi uničili nedvomno kakih pet milijonov. Toda sovjetske izgube so večje, ker je Hitler od vsega začetka napad zavratno pripravil in ga zakril z desetletnim miroljubnim paktom. V Moskvi mu niso nič kaj verjeli, a vedeli so, da je Nemčija veliko boljše oborožena in pripravljena na spopad, kakor pa Rusija.

Ako so Nemci izgubili v svojem ponesrečenem vpadu v Rusijo pet milijonov mož, je naravno, da so padali tudi oni, ki so jim zastavljali vpad. Pravzaprav traja resnična vojna skozi vsa ta leta v "masnem" obsegu edino na vzhodni fronti.

Hitler se ukani

Ko se je Hitler lani odločil prelomiti nenapadni pakt s Stalinom, je bil uverjen, da bo imel Anglijo na eni strani ne da bi mu preveč nagajala, in na drugi pa napade Rusijo, ki jo bo pogazil do novembra meseca. Motil se je v obema nazoroma. Anglija mu je kar naprej "nagajala" in Sovjetska unija ni propadla v šestih tednih, niti ne v šestih mesecih in ne v enem letu.

Ta napačna kalkulacija stane Nemčijo kakih pet milijonov ljudi, in materijala pa toliko, da se je čuditi, od kje ga Nemčija ves ta čas uploha zjema.

Vendar pa ima nemški firer dovolj materijala, da se baha svojemu ljudstvu. Njegov cilj je potisniti "barbarski ruski komunizem" v Azijo. Polovico evropske Rusije, kot že omenjeno, je v njegovi oblasti. Vse glavne ruske žitnice so sedaj njegove. Dalje trdi, da je 70 odstotkov ruske železne rude

v njegovi posesti, pa najboljši ruski premogovniki in vsa glavna sovjetska industrijska mesta, razen Leningrada in Moskve. Stalingrad pa je porušen in Rusiji ne bo mogel v tej vojni nič več koristiti tudi ako ga Nemci ne bodo mogli ali "hoteli" vsega okupirati, pravijo v Berlinu.

Prednost Nemčije

Kakor v prejšnji vojni, tako je bolj v sedanji so vsa bojišča izven Nemčije. Tisoč osemsto milj dolga fronta je vsa na ozemlju Sovjetske Unije. Šestdeset milijonov njenih prebivalcev, ali okrog tretjina, je zaslužnih in morajo garati proti samemu sebi. To je več ljudi, kot pa jih je imelo ob pričetku prejšnje svetovne vojne avstro-ogrske cesarstvo.

Nesteto sovjetskih mest in vasi je do kraja porušenih, milijone prebivalcev pa je ostalo v opustošenih krajih in stradanju ter umirajo od pomanjkanja.

Nemci pa se bahajo, da če bo kakšno ljudstvo v Evropi kdaj lačno, ali če bo gladovalo to zimo, ne bodo to Nemci, pač pa drugi evropski narodi.

Nemčija ima torej v primeri z drugimi deželami prednost v tem, da se bitke ne vrše v nji, da njeno ljudstvo ne strada, in pa da se dosedaj lahko ponosa z zmagami, kakršnih pa Hitlerjevih zatrdil ni dosegla

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Nebrzdana jezičnost vladnih ljudi veliko kriva draginje, "hoardanja" in "črnega trga"

Kmalu po japonskem napadu na Pearl Harbor so pričeli nekateri vladni uradniki strašiti ljudi, da bo živil v kratkem zmanjkalo. Pa se je pričel naval v trgovine, da je zmanjkalo zares moke in marsikaterih drugih živil, ker jih iz skladišč prodajalnam na drobno ni bilo mogoče sproti dostavljati.

Gospodinjje so po par tednih uvidele, da so si moke in drugega nakupile po nepotrebnem.

Nato so pričeli strašiti glede sladkorja. Halo, zopet naval! Zakrivili so ga nebrzdani jezikarji v Washingtonu. Kakor nalašč, služijo prekupcem, da lahko v tednu ali dveh zaslužijo "ekstra" milijone! A sedaj vidimo, da je sladkorja dovolj in je bilo "hoardanje" z njim nepotrebno.

Ko so bili povečani ti viri profitarstva, so si poiskali nadaljnjih. Ta ali oni vladni uradnik je odločil, da ne le čaja, tudi kave bo čezdalej manj. In spet naval na trgovine. V Braziliji, ki je naša zaveznica, pa se čudijo, češ, ako ne bomo mogli pošiljati kavinega zrnja v USA, kam pa, in kje naj dobimo dohodke?

Izgleda, da je strastenje glede pomanjkanja kave enako, kakor s sladkorjem. In nato pa: Ne bo več mesa, kolikor bi ga kdo hotel! Posledica višje cene in mesar pravi: Nimam tega, nimam onega. Moraš torej vzeti kar ima in po višjih cenah.

Dne 15. oktobra je šinila iz Washingtona po deželi vest, da bo bržkone v prihodnjem letu uvedeno tudi prodajanje oblek na karte ali po odmerkih.

Noben oglašni ne bi mogli štacunarjem koristiti bolj kakor jim strašila iz Washingtona. Mar ne bi bilo za vse ljudstvo boljše, da če kakšne stvari na trgu res primanjkuje, se o tem molči do dneva, ko se uvede odmerke, tako da bodo tudi tisti, ki nimajo denarja več ko za sproti, dobili svoj delež? Tako pa so ti reveži najbolj prizadeti. Tisti, ki kaj imajo, si potrebnih "nahordajo", reveži pa plačujejo višje cene zanje in za manjvredno blago.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Inflaciji je baje ustavljena

blagopokojna WPA, nič več potrebna. Sovjetska vlada se je lotila taktike odprte diplomacije zares. Ko je Stalin zahteval, da naj zavezniki izpolnijo "svojo obljubo Sovjetski Rusiji čimprej in v polni meri", oziroma "ob času", so diplomati stare šole kar ospanili. Le pokojni Woodrow Wilson jih je motil na sličen način, a vseeno bolj diplomatično in z rokavicami. Drug udarec je bil, ko je minuli teden sovjetski tisk oznanil odprto izjavo sovjetske vlade, da je zares za kaznovanje fašističnih razbojnikov in ob enem predlagala, da se naj pozove pred sodni stol najprvo fašističnega rablja, ki je bil po veljavi v nacijskem režimu tretji za Hitlerjem. Hess je "pobegnil" iz Nemčije v Anglijo 10. maja 1941. V Londonu pojasnjuje, da Rusija sedaj še nima pravice zahtevati, da naj se ga tira pod obtožbo, kajti takrat, ko je ta "firerjev" letalec pristal na tla na Angleškem, je bila Rusija "še vedno v prijateljski zvezi" z Nemčijo, torej diplomatično.

Zaposlenost je v Zed. državah narasla ne samo v številu delavcev nego še bolj v številu delovnih ur. Meseca avgusta to leto je bilo v industriji že 57.700.000 delavcev, kolikor jih ni bilo še nikoli v zgodovini te dežele. A pravijo, da predno bo vojna produkcija stabilizirana, bo treba še mnogo milijonov novih in med njimi že v prihodnjem letu tudi pet milijonov žensk. Sedaj dela v vojni industriji okrog dva milijona žensk. To je dobro, da je veliko dela za vse. A ko bo vojne konec, bodo ljudje hoteli, da ga bo za vse tudi v mirnem času. Če bo zahteva obveljala, ne bo ustanova, kot je

blagopokojna WPA, nič več potrebna.

Sovjetska vlada se je lotila taktike odprte diplomacije zares. Ko je Stalin zahteval, da naj zavezniki izpolnijo "svojo obljubo Sovjetski Rusiji čimprej in v polni meri", oziroma "ob času", so diplomati stare šole kar ospanili. Le pokojni Woodrow Wilson jih je motil na sličen način, a vseeno bolj diplomatično in z rokavicami. Drug udarec je bil, ko je minuli teden sovjetski tisk oznanil odprto izjavo sovjetske vlade, da je zares za kaznovanje fašističnih razbojnikov in ob enem predlagala, da se naj pozove pred sodni stol najprvo fašističnega rablja, ki je bil po veljavi v nacijskem režimu tretji za Hitlerjem. Hess je "pobegnil" iz Nemčije v Anglijo 10. maja 1941. V Londonu pojasnjuje, da Rusija sedaj še nima pravice zahtevati, da naj se ga tira pod obtožbo, kajti takrat, ko je ta "firerjev" letalec pristal na tla na Angleškem, je bila Rusija "še vedno v prijateljski zvezi" z Nemčijo, torej diplomatično.

Nedvomno zvezna vlada to ve. A če je vzlic temu tako vnet za rešitev Italije, to poraja težke sumnje, kajti oni Italijani, ki se sedaj potegujejo za prihod v rimsko vladno, nimajo nič manj imperialističnih težej, kakor Mussolinijev režim, ki mu je Hitler izpodkopaval tla in ugled.

Italijani niso več "sovražni tujci", razen kakih 228

Ako se pomisli, kako je ameriška vlada bila nasprotna politiki italijanskega dučija, in kako so Italijani v Ameriki bili v italijanskih delavskih časopisih razkrinkavani za sledbenike Mussolinija — ne sicer masa kot taka, nego njeni voditelji, in če preudarimo, da je Italija ena začetnic in podžigateljic sedanje vojne, se človeku skoro čudno zdi, čemu spet pričeti z "apizarstvom".

Ko je zvezni justični oddelek oznanil, da se Italijanov v Ameriki, ki še niso ameriški državljani, nič več ne smatra za "sovražne tujce", nego za "sporočljive" naseljence, kot so na primer Angleži, ali pa Irli in Kanadčani, je vsakdo vedel, da je to diplomatska poteza za izmaknjenje Italije iz vojne na Hitlerjevi strani.

Okrog 600.000 Italijanov je v Zed. državah, ki še niso državljani. Po ameriškem zakonu so se morali po 7. decembru lanskega leta vpisati med "sovražne" te dežele, ker je nam Mussolini napovedal vojno. V resnici je med temi imigranti zelo malo resničnih sovražnikov, je pa vsekakor zelo veliko takih, ki že iz vzgoje ali ignorance simpatizirajo z Mussolinijem in z vsem kar predstavlja Italija.

Še več pa jih je med onimi, ki so se "prikopali" na ugledna mesta, a so že naturalizirani in se jih torej ne more več označiti za "sovražne" tuje, ker so le "sovražni domačini", oziroma so bili, dokler so se upali, nato pa so razobesili našo (ameriško) zastavo pred hišami.

Nedvomno zvezna vlada to ve. A če je vzlic temu tako vnet za rešitev Italije, to poraja težke sumnje, kajti oni Italijani, ki se sedaj potegujejo za prihod v rimsko vladno, nimajo nič manj imperialističnih težej, kakor Mussolinijev režim, ki mu je Hitler izpodkopaval tla in ugled.

Razprava o slovenskem narodnem kongresu

V petek 23. oktobra bo v Slov. del. centru v Chicagu po seji kluba št. 1 JSZ razprava o slovenskem narodnem kongresu, ki je sklican na dne 6. dec. v Cleveland. Referent o njemu bo Ivan Molek. Vstop prost vsem.

UMW bo sprejemala tudi ženske

Ker so valed vojne začele premogovniške družbe za dela na površju upoštevati tudi ženske, je unija premogarjev U. M. W. sklenila, da jih bo sprejela oziroma bodo morale pristopiti.

Nesloga se bo nad delavstvom zelo maščevala

ŠTIRI UNIJSKE ZVEZE. — "DISTRIKT 50 UMW." AFL NOČE DIREKTNE ZVEZE Z RUSKIMI UNIJAMI. — POGAJANJA ZA SPORAZUM S C. I. O. — STALIŠČE DELAVSKIH GLASIL V SEDANJI VOLILNI KAMPANJI

Ameriško delavstvo ima v sedanjem svetovnem konfliktu zgodovinsko poslanstvo nadeljevati borbi za novo socialno uredbo, toda za to veliko nalogo ni še zrelo in tako je zamujena ena najboljših priložnosti, kar jih je ameriško delavstvo še imelo v svoji zgodovini.

Razdruženost unij
Ta neuspeh ameriškega delavstva v mednarodnem obsegu ni naša edina hiba. Če kdaj, bi bila solidarnost na unijskem polju baš v teh zgodovinskih časih več kot potrebna.

A namesto sloge je nastalo še več razdruženja. John L. Lewis je udaril po CIO z izstopom unije premogarjev, a ob enem je razglasil, da bo UMW pospešila svojo kampanjo za pridobitev novih članov v obratih, kjer dosedaj ni še nobene unije. Ob enem je konvencija UMW sklenila povabiti v pristop tudi formane v premogovnikih, namreč vse tiste bosse, ki imajo pravico delavce priganjati, ne pa jih najemati in odslavljanje. Teh je kakih 50.000.

Mednarodnega sestanka ne bo
Kriva je temu največ A. F. of L. in pa Walter Citrine, voditelj angleških delavskih unij, ki je na posetu v Ameriko svojo nalogo, skleniti sporazum za sestanek in skupno akcijo ameriških, angleških in ruskih unij silno ponesrečeno izvršil.

Wm. Green, Wohl in drugi voditelji AFL pravijo, da ne bodo sedeli z zastopniki sovjetskih unij pri isti mizi, Citrine je nekaj časa ugovarjal, potem pa izposloval, da naj pridejo zastopniki ruskih delavcev vseeno zraven, kadar bo sestanek, in med njimi ter med eksekutiva AFL pa bo posredoval odbor angleških unij.

Ruski delavci nočejo zapostavljanja
Citrine je bil v Angliji ob svojem povratku zelo grajan, ker je napravil tako slabo aranžmno, in to v dobi, ko se gre za pravice in za preureditev sveta. Še bolj pa so delavci v Angliji Citrine zamerili, ko so izvedeli, da je v pogajanjih za mednarodno konferenco zastopnikov angleških, ameriških in sovjetskih unij ignoriral unije CIO in pa bratovščine železničarjev. Tako je vso stvar končal s polomijado, namesto da bi sklenil dogovor za sklicanje mednarodnega delavskega sestanka, na katerem bi se delavske skupine domovile za skupno akcijo ne samo

CIO je z izstopom UMW veliko izgubil na prestidžju, pa (Nadaljevanje na 5. strani.)

Naročite si Ameriški družinski koledar čimprej in čimveč izvodov

Upravništvo je minuli teden razposlalo vabila mnogim društvom in posameznikom, da naj, kakor prejšnja leta, sodelujejo tudi sedaj pri razpečevanju Ameriškega družinskega koledarja, ki izide to jesen.

Naročnina zanj mu je ostala vzlic znatno zvišanim stroškom za tisk in vezbo nespremenjena, namreč dolar za posamezen izvod. Za večja naročila so popusti.

Želimo pa, da dobimo naročil čim več in temprej, ker bo to pospešilo naše delo. Koledarja bo tiskanega le toliko izvodov, kolikor bo naročil.

O vsebini in sotrudnikih smo na kratko omenili že v prejšnji številki na tem mestu, da bo to knjiga literarno in duhovno za Slovence tolikšno vrednosti, kakršna od našega lanskega izdanka koledarja še ni izšla nikjer med Slovenci in je tudi v starem kraju ne bo, dokler Slovenija ne postane svobodna.

Zanašamo se na vas vse, da boste pomagali koledar razširiti, in pa da pošljete naročila za čimveč izvodov. Imejmo zavest, da je ta knjiga uspeh sodelovanja nas vseh, ki pomagamo, in da je vredna dela, ki ga vršimo na tem polju. Naročila naslovite Proletarcu.

Nova vabljanja z usodo pogažene Slovenije

Italija je sedaj žoga v tekmi med zavezniško diplomacijo in Hitlerjem. Rooseveltov odposlanec Myron Taylor se je nedavno vrnil iz Rima v Washington, da mu poroča, kaj je opravil pri papežu, in kakšen je notranji položaj v Italiji.

Očividno je, da skušajo zavezniški Italijo poraziti ne da bi jo napadli z oboroženo silo. Namen si prizadevajo doseči diplomatično. Naj se izmuzne iz Hitlerjevih klešč, ji pravijo, naj zavzame "izdajalca" Mussolinija, postane demokratska, pa ji bodo zavezniki dali živil in surovin. Kaj še vse drugega so ji obljubili, ni znano, ve pa se, da njenega teritorija v Evropi ne mislijo zmanjšati. Mo-

goče so ga ji še celo kaj obljubili, na primer saj kakšne "sfere vpliva" v sosednjih krajih, ki pomeni privilegij izkoriščanja, ki ga sme vršiti v taki "sferni" deželi samo ona.

V tej tekmi pa tudi Hitler ne drži križem rok. Poročila iz Londona, ki so čestokrat bolj propagandna, kakor resnična — a v tem slučaju so bržkone točna, pravijo, da je nedavno obiskal Mussolinija in njegove ministre ter generale poseben Hitlerjev zaupnik, in jim sporočil, da Berlinu ni zadržan Italije v sedanji vojni prav nič več. Kaj so v resnici govorili, London v glavnem ugiha, ve pa točno, da Hitler preti razširiti svojo oblast nad Italijo še

bolj, ako se Mussolini ne bo sam potrudil v boljše službovanje namenom firerjeve politike.

Tako so na primer v Londonu zelo posrečeno "uganili", da je Hitlerjev zastopnik Italiji zapretel s strožjo kontrolo nadnjo, kar ni nobena tajnost. In dalje: "Čemu ne zadušiti partizanov in tolovajev v Sloveniji. Črni gori in na Hrvaškem?" K temu je londonski vir pripomnil, da Hitler kar vzeti vso Slovenijo, torej tudi "provincino Lubiano", in pa da bo proglasil "protektorat" nad Hrvaško, ki je sedaj italijanski privilegij.

Ne samo, da bo Hitler vzel vso Slovenijo, nego da baje

vzame tudi Trst, pravijo v Londonu. To, da Nemčija hrepeni po Trstu, je stara povest. In ga bo prav gotovo vzela, ako zmaga, pa če je Italija stokrat njena zaveznica. In do Trsta pa drži pot preko Slovenije, torej si bo Nemčija vso podvrnila, in pa Hrvaško ter Dalmacijo. Drugo pa je že itak njeno.

Italija je torej vojno zares izgubila, čeprav je v zvezi z zmagovitimi silami. Ni torej nič čudnega, čemu ima propaganda demokratskih velenj v nji toliko ugodnega odziva! Toda ali naj bodo Slovenci žrtve te politike v vsakem slučaju, neglede kdo zmaga?

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Monakovski pakt zavržen, a kaj pa drugi pakti?

Predsedniku čehoslovaške vlade Edvardu Benešu in njemu ministru tujinštvov Janu Masaryku se je po dolgi prizadevanjih vendarle posrečilo pridobiti angleško vlado za izjavo, da zanjo monakovski pakt ni več veljaven.

Sklenjen je namreč bil pod geslom, da se z njim ohrani mir v Evropi, med Hitlerjem na eni in med Anglijo in Francijo na drugi strani. Neville Chamberlain je leta 1938 romal parkrat k Hitlerju v bavarske hribe in mu v imenu Anglije zagotavljal, da je pripravljen prepustiti nemške kraje na Češkem, ki jih angleški tisk imenuje Sudete, med Slovani pa so znani pod imenom Krkonoši, tretjemu rajhu.

Čehi smatrajo, da je bila tista poteza angleškega premierja Chamberlaina in francoskega predsednika vlade Edouarda Daladierja uvod v sedanjo vojno. Mislija sta zagotoviti svetu mir s tem, da sta žrtvovala Hitlerju čehoslovaško, pod pretvezo, da se razveljavi krivično potezo mej, ki jih je začrtala zavezniška diplomacija po prejšnji svetovni vojni.

V resnici pa sta s tem Hitlerju ustvarila le še večji apetit in mu dala s svojo "marelarsko" politiko pogum za nove zahteve in za nova osvajanja. Posledica vseh teh zmot od leta 1918 dalje pa je nova svetovna vojna.

Naravno, da češka vlada v zamejstvu ni pritiskala na Churchilla javno, da naj razveljavi pogodbo, ki jo je sklenil na račun čehoslovaške njegov prednik s Hitlerjem. Angleški diplomati so sila pomosni ljudje, trmasti da kaj, vztrajajo pri svojih napakah in jih ne priznajo, čeprav vedo, da so v zmoti, in da so napravile Veliki Britaniji in ostalemu svetu ogromno škodo.

Edvard Beneš in Jan Masaryk pa sta delovala od septembra 1939 brez šuma in kar tako v veliki potrpežljivosti tipala, ali Churchill, naslednik Chamberlaina, še priznava monakovski pakt ali pa ga je pripravljen preklicati.

Beneš in Masaryk sta uspeela. Churchill je avgusta to leto češki zamejni vladi izjavil, da angleško vlado monakovski pakt več ne veže.

Čehi imajo sedaj zavest, da so bili ves čas v pravem in da je bil monakovski pakt zločin nad mirom in nad demokracijo, ki so ga izvršile v imenu miru dve vladi tedaj prvenstvenih demokratskih veljavi na svetu.

Beneš in Masaryk sta vprašala tudi sovjetsko vlado, kaj je njeno stališče o monakovskem paktu. Odgovorila je, da ni bila zraven, ko se ga je sklepalo, da je bila ves čas zoper, in pa da mu je nasprotovala takrat in ga ni nikdar priznala.

S tem je čehoslovaška priznana kakor je bila do leta 1938 in republika v teh mejah je rešena, ako zavezniki zmagaajo.

A poleg monakovskega je še mnogo drugih raznih "paktov", ki so krivični.

Na primer pogodba, v kateri so žrtvovali tretjino slovenskega naroda Italiji. Ali ne bi mogla jugoslovanska vlada na kak način pridobiti angleško vlado, da tudi tisto pogodbo razveljavi?

Njena naloga v tem oziru je vsekakor veliko težja kakor pa je bila Beneševa in Masarykova. Sedanja angleška vlada je za odločen obračun s Hitlerjem, a zdi se, da je napram Italiji bolj in bolj apizarska in enako tudi vlada v Washingtonu.

Italija je bila v prejšnji vojni zaveznica Avstro-Ogrske in Nemčije, A je bila napredaj kakor pocestnica. Kdor mi da več, s tistim grem.

Angleži in Francozi so ji obljubili več kot pa sta ji mogla obljubiti kajzer Wilhelm in cesar Franc Jožef. Pa je šla z zaveznicami, ki so obljubljali na temelju Wilsonovih gesel odpravo vojne, samoodločevanje narodov, uveljavljanje demokracije itd. Ko pa je bilo vojne konec, so v Versailles razgrnili pred Wilsona svoje tajne pogodbe in mu rekli: "Vidiš, to smo obljubili, to moramo tudi dati!"

Niso dali Italiji vsega, kar so ji obetali. To je bila zasluga vztrajnih nastopov naših ljudi, ki so bili tam, a tudi oni bi sami nič ne dosegli, ako ne bi imeli Wilsona na svoji strani. Vseeno, izgubljenega je bilo veliko in sorazmerno je plačal slovenski narod za tisti imperialistični mir več kot katerikoli drugi.

Ali se morda sedaj z romanji v Rim ponavljajo slične tajne obljube?

Jugoslovanska vlada ve, kaj se godi za kulisami. Pravijo, da srbski ministri niso kaj posebno zainteresirani, kaj bo s Slovenci. Glavno jim je, da otmo svoj narod in da se mašejuje nad Paveličevimi "ustaši". Ako je temu tako, potem bi morala slovenska ministri postati bolj odločna, a tudi ona dva sta pod vplivom Rima — namreč cerkvenega Rima.

Sovjetski predstavniki, njim na čelu Stalin, pa tudi kitajski državniki, posebno Čiang Kai-šek, v Ameriki pa Wendell

Na večini tisoč osemsto milj dolgi ruski fronti se zima spet pričenja, a Nemci pravijo, da so nanjo bolj pripravljeni kakor lani. Gornje je sila ubitih nemških vojakov, ki se skušali pred Rusi sbežati s pešmi, ob katerih bi se gredli.

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

Chicago, Ill. — Ej, tudi v "Centru", kakor mu pravijo naši rojaki tod, se vojna že jako pozna!

Družabni klub Slovenskega centra ima že sedemnajst članov v armadi. To so Oscar Godina, ki je bil tajnik korporacije SDC, predno je bil pozvan v uniformo, dalje Chas. Rak, Enno Pechnik, Frank Norieko (Litvinec po rodu), Ernest Reven, Luka Grosar (kako ga pogrešamo, ker je veliko pomagal na vrtu in kjerkoli je bilo potrebno), Ernest Dreshar, ki ga poznajo vsi, ki so obiskovali "Savine" koncerte in pa oni, ki imajo opravka v jugoslovanskem hranilnem in posojilnem društvu, Frank Vidmar, ki je bil arhivar pevskega zbora Sava, John Nemanich, Louis Gornikar, Joe Gornik, Joe Zvoček, Tony Kegel, ki je nam včasih stregel na piknikih, ki smo jih imeli na vrtu njegovega očeta v Willow Springsu, Ignatius Huzzian, Michael R. Kumer iz Universala, Pa., ki je prvi kl. podpredsednik SNPJ in Raymond Travnik iz Dearborna, Mich., distriktni podpredsednik SNPJ.

Dalje je bil v Centru znan gost Leo Vider, sin gl. tajnika SNPJ, ki je tudi v armadi, kakor je bil v prejšnji svetovni vojni njegov oče, pa sin Freda Plahutnika, dva sinova družine Georga Kossa, in pa Simon Trojar, brat hišnika SNPJ Antona Trojarja in prejšnji učitelj mladinskega krožka SNPJ.

To je kajneda že precejšnja skupina, ki je včasih s svojimi prijatelji, prihajala sem in se zabavala. Tudi balinistiše jih pogreša, ker so sedaj vsled njihovega odhoda tudi starejši dobili delo, pa so aleje zaposlene večinoma le ob večerih in praznikih.

Ti fantje, ki so odšli v armado ali mornarico, niso edini, ki jih pogrešamo.

Nekaj klubovih članov pa je odšlo v službe križem sveta. Ray Božičnik ki je bil tajnik družabnega kluba v Centru, dela sedaj v vladnih utrjevalnih napravah kot električar na Havajih. Piše, da je imel v zadnjih nekaj mesecih le tri dni dopusta.

Emil Hrašč je dobil delo mehanika nekje blizu Washingtona, D. C., Edward Drasler dela v Kaiserjevi ladjedelnici na Pacifiku, kamor je odšla za njim nedavno tudi njegova soproga.

Willkie, so tresčili v svet val sumničenja, da se za kulisami plete nov zmešetarjen, nov imperialističen mir. Krivda za tako barantanje pa je zvrnjena največ na angleško vlado.

Churchill lahko to sumničenje razbliži z enim mahom z izjavo, da Anglija razveljavi ne samo monakovski pakt, nego vse druge, ki so krivični in imperialističnega značaja. In Roosevelt naj mu k temu pritrdi, pa bo to večji poraz za Hitlerja in njegovo ošlešč kakor pa če mu razbijejo angleški bombniki ne samo Kolin, nego tudi Hamburg in Bremen. Svet hoče nov red, ne takega, ki ga mu hoče usiliti Hitler, nego red, v katerem bodo Rooseveltove štiri svobodščine dobile veljavo v praksi, ne pa na papirju.

Willkie, so tresčili v svet val sumničenja, da se za kulisami plete nov zmešetarjen, nov imperialističen mir. Krivda za tako barantanje pa je zvrnjena največ na angleško vlado.

Churchill lahko to sumničenje razbliži z enim mahom z izjavo, da Anglija razveljavi ne samo monakovski pakt, nego vse druge, ki so krivični in imperialističnega značaja. In Roosevelt naj mu k temu pritrdi, pa bo to večji poraz za Hitlerja in njegovo ošlešč kakor pa če mu razbijejo angleški bombniki ne samo Kolin, nego tudi Hamburg in Bremen. Svet hoče nov red, ne takega, ki ga mu hoče usiliti Hitler, nego red, v katerem bodo Rooseveltove štiri svobodščine dobile veljavo v praksi, ne pa na papirju.

proga, Joe Drasler, bivši tajnik naše korporacije in pomožni upravnik in urednik Proletarca pa dela v arzenaku zvezne vlade v Rock Islandu, Ill. Letos se je poročil z znano našo igralko in pevko Save Alice Artach, ki je bila uposlena v gl. uradu SNPJ. Oba sta bila tudi v odboru JSZ, torej smo vsled teh izselitev prizadeti vse križem.

Komaj se je nam dobro posrečilo, da smo si ustvarili "družino Slovenskega centra" (posneto po Jos. Jauchovi označbi "družina Zarjanov"), že se je nam razkopala!

Vse, kar želimo je, da se bi naši fantje srečno vrnili in pa da se tistim, ki so dobili delo drugje, dobro godi.

Družabni klub Slovenskega centra ima vzlic tem izselitvam še vedno nad dve sto dobrih članov (to je, s plačano članarino), in eden poslednjih, ki jo je obnovil, je Jos. Cvelbar iz Sharona, Pa.

Družabni klub priredi svojo prvo zabavo v tem letu v soboto 7. novembra.

Vsi člani so vabljeni. Vstopnina je prosta in postrežba pa kot običajno, in odbor upa, da do takrat bo še zmerom vsega zadosti za vse.

Na vrtu okrog centra še vedno cvete precej rož, kar bo mogoče zanimalo našega prvega vrtnarskega mojstra Michaela Readinga v Californiji: Dreve pa je že vse ob listje. le še sadni vrt preko ceste ga je poln in je nanj tudi v tej pozni jeseni res lep pogled.

Z vrtom, kot smo pod tem naslovom povedali že v poletju, se je tudi letos bavil John Chemazur, Mrs. Grosar je zalivala in Grosar pa kosil travo in pomagal kjer je bilo potrebno.

V Centru se vrše vsak torek vaje pevskega zbora Save, tu zborujejo tudi nekateri odseki društev in federacije SNPJ, tu je dvakrat v mesecu večji sestanek, včasih s malim koncertnim sporedom kluba čeških umetnikov vsak četrtek popoldne je v Centru sestanek kluba čeških žensk ki se imenuje "Eleanor Roosevelt" in večkrat ima tu sestanke tudi kaka unija, predvsem en lokal unije tekstilnih delavcev (CIO).

Klub št. 1 JSZ ima tu redno sejo vsak četrty petek v mesecu. Prihodnja bo ta petek. Daje so tu vse seje odborov JSZ

in Prosvetne matice veliko vaj za igre kadar sploh še imamo igre in iz tega razvidite, da je tu mnogo življenja! Luka Grosar st., ki je upravnik družabnega kluba, pravi, da ga je včasih še preveč. Kajti tu je bilo tudi precej poslovnih večerov od fantov, ki so šli v armado in pa nekaj porok.

Špetirov nimamo in gre v resnici, upoštevajoč razmere in sedanje okolščine, vse jako gladko. — Z.

SOVJETSKA UNIJA MOGOČNA VZLIC VELIKIM IZGUBAM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

v tolikšni meri se nobena dežela v zgodovini sveta.

Vsa Evropa nemška kolonija

Noben Nemec ne bi pred dvajsetimi leti verjel, da bo Berlin vladal kdaj vso Evropo od Atlantika do Volge. A dogodilo se je. In edina sila, ki je s Hitlerjem res v spoprijemu, je USSR.

Kaj, če je bi Hitler lani ne napadel in odločil prelom svojega nenapadnega pakta? Tako vprašujejo oni, ki zavezniškim očitajo, da Rusiji ne pomagajo dovolj. Ako ogromna sovjetska bojna sila ni bila v stanu poraziti Hitlerjeve armade, kaj bi se dogodilo z Anglijo, pa tudi z Zed. državami, če bi Hitler nameril vsu svojo oboroženo silo nanju, namesto na Rusijo, s katero je mislil obracunati v šestih tednih, pa mu je uneslo?

Ker Rusija v tej vojni največ trpi, in ker so ji zavezniški obljubili veliko več nego so ji dali, se je Stalin končno odločil za odprto diplomacijo. Cilj isto odkrito je dejal, da USSR pričakuje, da zavezniški posežejo v boj s polno močjo, in ob času, ter s tem uresničijo svojo obljubo.

In ko je nedavno predsednik Roosevelt izjavil, da bodo nacistički tolovaji kaznovani za svoja zločinstva, je Stalin s pomočjo svojega tiska Angleže vprašal, čemu ne "štrafajo" nacističkega veljaka Rudolfa Hessa, ki ga imajo v svojih rokah že okrog leto dni? Rusi so muhasti in hočejo, da zavezniški pokažejo v praksi, kar govore.

Zavezniški pa jim odgovarjajo venomer, da nimajo v Moskvi nič vzroka kritizirati, češ, mar niste bili vi tisti, ki ste sklenili pakt s Hitlerjem proti nam in mu pomagali s propagando kominterne povsod, kjer ste le mogli?

Tudi to poglavje je žalostno. A dejstvo sedaj je, da je Rusija v vojni z Nemčijo že nad leto dni, in da je ona edina, ki se ni ocaljala ob kako maginotovo črto, nego se poglaval v borbo in vztraja v nji. Je mogoča vzlic ogromnim izgubam in če Nemčija pade, so v Rusiji prepričani, da bo to največ njihova zasluga.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Novice

Ko sem zadnji petek listal v magazinu "Life", sem nalezal na članek z naslovom "Odprto pismo angleškemu ljudstvu". Zdelo se mi je že takrat, da bo precej zasumelo v Angliji in tukaj. In res. Dorothy Thompson je odgovarjala po radiu že predzadnjo nedeljo. Kajpada, Dorothy je zastopala Angleško stran in to bodisi glede Indije, ali pa splošnega položaja. Tudi v Londonu so precej razburjeni. Ni dovolj, da jih drezajo doma glede druge fronte — in da je Willkie bil malo preveč zgovoren. Tudi Stalinov odgovor časnikarkemu poročevalcu agencije A. P. jim ni prinesel nobene pohvale — sedaj pa še ta vplivni magazin. Seve, "Life" ne zastopa delavskih interesov. Njegov lastnik Henry Luce spada v "upper crust", a ta njegov magazin ima več kot milijonsko cirkulacijo.

Willkie je prišel zadnji teden domov. Mislim, da se je veliko ljudi oddahnilo z njegovim povratkom. Willkie ima to navado, da rad govori in kadar se navduši pove več kot navadni diplomati. Smešno je, da ga je veliko ljudi (časnikarjem mislim) napadlo, in ne samo oni. Bilo je precej drugih, katerim niso bila njegova mnenja glede Kitajske, Indije in druge fronte prav nič všeč.

"Mine workers open path for new big union" sem videl onega dne napisano z debelimi črkami v večernih mesečnikih listih. Takoj, ko se je posrečilo John L. Lewisu izvesti njegovo rudarsko unijo iz CIO je bilo njegovo prvo delo odpreti duri UMW tudi nerudarskim delavcem. Seve, to pomeni tretjo veliko unijo, poleg že obstoječih AFL ter CIO. Mesto ujedinjenja, katero bo tako potrebno potej vojni, trgajo demagogi že tako rahle delavske vrste.

Zadnjič sem slišal nekega Nemca hvaliti Hitlerja ter nacističke vodje, češ, da bodo odpravili kapitalizem in plutokracijo in to na precej radikalni način. Eden teh velikih uničevalcev kapitalizma in plutokracije je gotovo reichsmarschall Goering. Ta fant ima investiranega precej kapitala izven Nemčije. Poleg par veleposesti in hiš v Švedski, ima investirano vsoto, katere presega osem milijonov dolarjev in to v Švici, Južni Ameriki ter v Zed. državah. Angleži trdijo, da ima vložnega \$400,000 v denarju v neki importni tržnici v Chicagu. Poleg tega ima bondov v vrednosti \$750,000 železnice Illinois Central, Pennsylvania RR in v City Service ter v Bethlehem Steel. V Nemčiji ga pritevajo k najbogatejšim ljudem. Menda tudi k najdebelejšim.

V prepriju, kateri so predvolitvami med demokrati in republikanci vedno običaj, kateri pa faktično ne pomenijo veliko, pride časih na dan precej zanimivih reči. Republika-nec Chipfield naštevata take grehe kar z oficijelnih virov. Pravi, da smo med leti 1937 do 1940 poslali Japonski več kot 8,000,000 ton železnih in jeklenih odpadkov. Letal in kosov za letala v letu 1937 za \$2,483,946. L. 1938. \$11,062,777. L. 1939 \$3,306,000 in za \$933,000 leta 1940. V teh letih se je tudi eksportiralo benzina v vrednosti \$219,856,062. Vse to, pravi, nam danes plačuje velike "dividende". Seve, fant ne pove, da če bi bili v teh letih republikanci na krmilu, bi bili delali isto. Socialisti in razni dalekovidni liberalci so bili edini, kateri so že leta in leta nazaj svarili vlado in trgovske mogotce, kateri so za denar pripravljali prodati tudi dušo, če bi jo imeli. Na posledice ne mislijo. Danes plačujemo take pohlepe po dobičkih s krivjo.

Stalingrad še vedno stoji! Ne sicer mesto kot tako. Topovi in zračne bombe so raztrgali zidovja, ali v razvalinah je strašnejši kot je pa bil v svoji celoti. Nad 250,000 Nemcev in njih vazalov je bilo ubitih v petdesetih dneh. Ogromna cena, kakoršno si privoščijo samo človek duševnega kalibra kot je Hitler. Tudi tisoče ruskih

delavcev in kmetov leži mrtvih pod zidovji. Kdor čita poročila, naj bodo že nemška ali ruska, bo saj deloma razumel strahoto in pogum ruskih branilcev.

Vprašanje druge fronte tudi še ni umrlo. Najložji odgovor vsem tistim, kateri vedno prinesejo to vprašanje na dan, je kajpada, da navadni lajki malo ali pa nič ne razume o vojnih in strateških vprašanjih, ter naj se jih raditega prepusti vojaškimi strategom, kateri so veščaki v njih. Tudi predsednik Roosevelt je v svojem govoru na radiu povedal nekaj aličnega. Ob enem je pa omenil nujno potrebo za nekaj podobnega in to v najkrajšem času.

Kar se tiče vojaških strategov, so ti za časa te vojne izgubili precej na ugledu. Mogoče, da navadni državljani res ne razumejo veliko o strategiji, ali če se pogleda rekord naših vojaških izvedencev, je tudi precej — piškav!

Ali naj bo že kakor hoče, potreba akcije je tu. To je konstatiral celo angleški poslanik lord Halifax, kateri je bil, kot je vsem znano, eden glavnih "Mindhnerjev".

Sedaj, ko bo komaj štiri galone benzina na teden za navadnega avtomobilista, bomo malo bolj rabili noge, kar ni nič napačnega. Mesto potepanja po prašnih cestah bomo lahko šli od hiše do hiše, kar ni napačno za agitacijo.

Ruski relief

Nimam veliko poročati o njemu. Prispevkov to pot nimam. Vso celotno vsoto, katero sem prejel dosedaj, priobčim v prihodnji številki. Vse denarne prispevke takoj izročam na pristojno mesto. Stroškov ni nobenih. Vsa pisma, potrdila in korespondenca je brezplačna.

Sedaj pa apel in oznanilo društvom in klubom v Chicagu in posameznikom.

Mary Jelenc je izgotovila velik namizni prt (ecru), na katerem je delala pol leta. Je ves ročno delo in velike vrednosti. Podarila ga je v prid akciji za ruski relief, kajti ona veruje, da če zmaga rusko ljudstvo, bo tudi Gorenjska svobodna. Vsa vsota, ki bo dobljena zanj, gre za rusko pomoč.

V enak namen razpečava njena hči Mimi Oven knjižice. Kupite jih. Kdor želi o tem več pojasnil in pomagati, mu jih da radevolje Mary Oven, 211 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill., ali pa jih dobi v SDC, 2301 S. Lawndale Ave.

Ob enem bo o tej akciji poročano na seji kluba št. 1 JSZ dne 23. oktobra, ki se bo vršila na prej omenjenem naslovu.

Tudi propaganda stane

Zed. države trošijo za propagando in informacijsko službo okrog 60 milijonov dolarjev letno. Urad za vojne informacije (OWI) ima okrog 4.000 uslužbencev, večinoma v Washingtonu, a jih ima mnogo tudi v drugih krajih sveta.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu je med vsakim narodom toliko takih, ki so na vso moč za svobodo svojega naroda, odrekajo na jo drugim narodom? Mar niso baš te vrste ljudje vzrok imperialističnega sistema?

Phone Canal 7130

•• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

KOMENTARJI

Italija je kar nenadoma postala nam "prijateljica" dežela. Italijani niso nič več fašisti in le Mussolini je še "izdajalec". Za naše Primorce ni bilo mogoče izposlovati tujeme iz seznama sovražnih tujcev, a za 600.000 Italijanov pa je bila taka, izjema mahoma izdana, četudi vsakdo, ki se giblje in dela med Italijani ve, da jih je večina na Mussolinijevi strani.

Ameriška domovina je še zmerom proti sklicanju slovenskega kongresa. Smatra, da naj se brigamo sedaj samo za zmago. Takšno mnenje imajo tudi mnogi drugi, ne pa grof Sforza, in ne Italijani, ne habeburški Oto. Ker smo za zmago, in delujemo zanj, je potrebno, da tudi vemo, kaj hočemo PO zmagi. Mar se nismo od lijakov na versailski konferenci nič naučili? Tudi takrat smo bili za zmago in zmagali, a zapravili so nam mir in pa tretjino slovenskega naroda.

Narodni Glasnik poroča o sestanku, ki so ga imeli "voditelji Slovanov" v Pennsylvaniji z demokratičnim kongresnim kandidatom Rossom in ga "soglasno" indorsirali. Med njimi je bil tudi prvak komunistov Anton Majnerich, ki je urednik omenjenega lista. Včasih bi Majnerich označil taka indorsiranja za veleizdajo in graft.

JIC v New Yorku je poslal časopisju daljši članek v angleščini z naslovom "A Brief History of the Italian Occupation in Slovenia". Isti center je izdal pred nekaj meseci brošuro "The Slovenes Want to Live". Te vrste spisov bo treba še več in jih ne samo napisati, nego tudi spraviti v tisk.

Ante Pavelić je v vlogi "poglavnik" spoznal, da delo ni igrača. Dokler je bil v Italiji, je imel, po ameriško rečeno, "lahko življenje". A sedaj pa ga sujeta z ene strani Hitler, z druge Mussolini, češ, kaj pa je z "neodvisno", da se ti ne pokori? "Maršal" Kvaternik je šel v "pokojo" in še marsikdo. Kvizlingom vsepovsod slaba prede.

Hrvatski Svijet priporoča, da naj bi tudi Srbi postali bolj jugoslovanski, ne samo Hrvati. Napačno je naglašati srbstvo in Mihajlovičev borbo za zgolj srbski odpor, ko pa vsi v Jugoslaviji vedo, da je masa vseh treh narodov proti osvoboditvi. Zato je od Srbov krivično, ki kažejo le na hrvatskega kvizlinga; molče pa o kvizlingu Milanu Nediću. Pavelić ni bil nikoli član jugoslo-

vanske vlade, dočim je bil Milan Nedić v nji vojni minister in "veleugleden".

Anton Šubelj je končno le dobil nekoliko priznanja celo med onimi, ki ga včasih niso kaj posebno cenili.

Hrvatski in srbski listi še razpravljajo o sestanku jugoslovanskih prvakov, ki se je vršil 12. septembra v OWI. Ni ti oni, ki so bili navzoči, se ne morejo sporazumeti, kaj je kdo govoril. Ako bi bili najeti zato, da se osmešijo, ne bi mogli svoje naloge izvršiti boljše kakor so jo.

Hrvatski narodni kongres je povzročil ne samo veliko špetira med Hrvati, nego tudi intrige, v katerih drug drugega tožarijo v Washingtonu. Mor-da bi res radi, da bi vlada temu "balkanizmu" stopila na vrat in ga zadušila, a posledice bodo trpeli tudi razumni ljudje, ne samo fanatiki, nestrpneži in šarlatani. Slednji menda še najmanj.

Grof Sforza si prizadeva, da dobi poražena Italija ne samo kar je imela do te vojne, nego tudi Dalmacijo, in pa živila ter surovine in pa vpliv ter veljavo vefesile. In naj rečemo o Italijanih kar hočemo, priznati jim je treba, da so bili v kupcih uspešni zadnjič in so sedaj.

Clankar v "A. S." se namerava moti, ko pravi, da je bil po prejšnji vojni socializem na pohodu in Nemčiji, in Avstriji in drugod po svetu. Socialisti so bili močni — to je res, a kapitalizem še jačši, pa je preprečil, da socialisti niso mogli uresničiti svojega programa. A ker je tudi stari kapitalizem odpovedal, je prišel prevrat vseeno, in tako je nastal fašizem, ki je kapitalizmu izpuli nekaj peres, a pustil je bogastva privatnikom in jim štiti profite, ki jih bi pod socializmom izgubili.

HKZ (Hrvatska Katolička Zajednica), ki ima glavni stan v Garyju, Ind., je imela nedavno v Steeltonu, Pa., konvencijo, ki je bila jako burna. HKZ je bila ustanovljena v času, ko so dobili v HBZ vodstvo "levokrilasi". Na konvenciji leta 1921 je predsednik konvencije delegate duhovnike imenoval za vratarje, kar se jim je toliko zamerilo, da so se ločili in mislili, da jim bo sledilo tudi članstvo. Ker ni hotelo z njimi, so oni prišli nazaj in sedaj ima hrvatska duhovščina v HBZ spet skoro tolikšen vpliv in kontrolo kakor nekoč. HKZ pa je bila do te vojne nekako zavetlišče in gnezdo "domobrancev" (Paveličevcev), kar ji sedaj škoduje. Vseled tega

Valic temu, da je avtor na ameriških cestah čezdalje manj, se nesreče na njih še vedno dogajajo. Gornje je slika iz St. Paula, N. Carolina, ko sta se treli potniški bus in truck napolnjen z gasolinom. 12 potnikov je zgorelo in devetnajst pa so jih rešili. Vsi so bili nevarno obžigani.

boj in poparjenost v njenih vrstah. In urednik njenega glasila Franjo Kolander je moral iti, ker ni hotel pisati po notah fratrov in patrov.

Wendell Willkie je storil zavezniški stvari veliko uslugo, ker je svet opozoril, da je treba v borbi zoper osiše storiti dokaj več kot pa se zaletavati vanj z lepimi govori, pretnjami in gesli.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Seja kluba Naprej št. 11 JSZ v nedeljo 11. oktobra se je nekoliko pozneje pričela kot običajno, je pa bila potem toliko bolj živahna.

Glavna priporočila so bila, da se s. Antona Zornika spet povabi na agitacijo v tukajšnje naselbine. Kajti le na tak način je lahko obdržati naročnike in dobiti nove.

Dalje se je vršila razprava o slovenskem kongresu, ki je sklican na dne 6. dec. v Clevelandu, o razpečevanju Ameriškega družinskega koledarja, o priporočilu, da se skliče skupno sejo jugoslovanske pomožne akcije (slovenske sekcije) za te kraje, in ali naj se federaciji SNPJ ter konferenci Prosvetne matice priporoči izvoliti delegate v slučaju, da bodo imele pravico do njih.

Poleg tega se je na tej seji razmotiralo o vojni situaciji in delavskih problemih. Iz tega razvidno, koliko lahko tudi mala skupina, ki se za vse take reči zanima, in je pripravljena sodelovati v njih, stori v koristne namene in za napredek v splošnem.

Kot že poročano, priredi društvo št. 13 SNPJ veliko plesno zabavo pod označbo "Victory Dance", kar je sedaj v modi. To bo ob enem proslavitev 38. obletnice obstanka tega društva. Napredne akcije je vedno podpiralo in to vrši sedaj. Pomagalo je v nešteti delavskih bojih (stavkah), sodelovalo v kampanjah, je včlanjeno v Prosvetni matiči itd. Zato priporočam, da izkažemo temu društvu za vse to tudi priznanje s tem, da se udeležimo njegove prireditve vsi, od blizu in daleč, ki bo v soboto večer 24. oktobra v društveni dvorani v Boydsvillu. Plesalci bo igral Jackie Martinčič in njegov orkester iz Strabane, Pa.

Prireditveni odbor bo izvršil vse v svoji moči, da bodo udeleženci čimboljše postreženi. Dne 23. oktobra odide starejši sin s. Jos. Škofa iz Bartona v armado. Ko hitro je dopolnil 20. leto, že je dobil Cankarjeve ustanove, 6411 St. Clair Ave., ali pa osebno odda vprašalno polo in poziv na nabor. Na zdravniški preiskavi za vojaščino je bil v Columbusu.

S. Jos. Škof ima še enega sina, starega 18 let, ki bo po novih odredbah tudi potrjen za službovanje v armadi, strica Sama. Oba sta godbenika in sta nam zaeno z drugimi že dostikrat igrala na raznih prireditvah in partijah. J. Škofu

ml. želim v njegovi novi službi vse dobro in pa vesel povratek.

V soboto 10. okt. smo mojo hčerko Fredo spet odpeljali v bolnišnico v Columbus, Ohio. Kmalu bo tega tri in pol leta, od kar mora ležati vsled svoje bolezni ves čas na hrbtu. Koli-ko časa bo v bolnici sedaj, ne vemo. Vsa ta nesreča je posledica njenega padca. Pobila se je na desni nogi v stegnu. Posledice, ki so nastale, pa so zdravniki prepoznali dognali, da je, boleznijo niso pravilno domeli in tako je bila zastrupljena že po vsem životu, predno so spoznali kaj ji je. Od tedaj se jim je posrečilo le, da so ji vrne življenje. Kdaj pa se ji vrne zdravje, tega še ne vedo.

Težko mi je pisati o mojih stvareh, a oče je oče, ne samo dopisnik. — Jos. Snoy.

Na prihodnji seji kluba št. 1 JSZ bo razprava o Slovenskem kongresu

Chicago. — Mnogi društveni delavci v Chicagu žele, da bi imeli sestanek glede vprašanja, kaj pravzaprav naj pomeni slovenski kongres, kako so zanj zasnovane priprave in kaj se namerava sklepati na njemu.

Vseled tega se je prosvetni odsek kluba št. 1 domenil, da se naj to nalogo izvrši v petek 23. okt. na seji kluba št. 1 JSZ. Vse člane odbor vabi, naj se seje udeleže točno ob 8.

Referent glede pomena in o pripravah za slovenski kongres bo Ivan Molek. Ako bo u- tegnil, bo govoril tudi Vincent Cinkar, ki pa bo moral istega večera odpotovati v Penno. Torej ako bo ušegnil nekaj časa prisostvovati, pride. Drugače pa bo itak Ivan Molek raztolmačil vso zadevo, kar se priprav in akcije same tiče, in tudi odgovarjal na vprašanja.

Vstop dovoljen vsem. Vsa- kdo bo smel v smislu predmeta, ki bo na dnevnem redu, vprašati predavatelja, kar komu ne bo jasno, in izraziti svoje mišljenje.

Ali lahko vrnete tu omenjene številke Cankarjevega glasnika

Cleveland, O. — V kratkem bo dala uprava Cankarjevega glasnika vezati vse letnike te revije, ki so izšli dosedaj. Ker pa nam manjkajo sledeče številke: oktober 1938, julij 1940 in september 1940, prosimo o- ne, ki jih imajo in jih lahko u- trpe, da jih pošljejo v urad Cankarjeve ustanove, 6411 St. Clair Ave., ali pa osebno odda- ju tajniku Ludviku Medvešku. Vse številke se bo plačalo v gotovini ali pa dalo kredit na naročnik.

Ako imate katero gori ome- njenih števil, prosimo, da jih pošljete kmalu, ker namerava- mo tudi kmalu dati iste v ve- zavo.

Za Cankarjev glasnik, Lud- vik Medvešek, upravnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Največja in najlepša slovenska slika v Ameriki

Janko Rogelj, predsednik S. N. D.

Da, najlepša in največja slo- venska slika v Ameriki je na novem zastorju Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, na St. Clair Ave. Tako so se iz- razili uredniki slovenskih časopisov v Clevelandu, katerim je bila slika predstavljena na ve- čer 7. oktobra. Da, to je slika, katero bi moral videti vsak a- meriški Slovenec ali Slovenka. V tej sliki je tako močno in ostro zajeta naša Slovenija on- kraji morja. Slika je velika, — ustvarjena po mojstru odes- skega udejstvovanja, — dober in dosleden posnetek origina- la, katerega je ustvaril sloven- ski umetnik Maksim Gaspari v Ljubljani za dramatično dru- štvo "Ivan Cankar", katero mu je plačalo \$100.00.

Direktorij slovenskega na- rodnega doma v Clevelandu je opustil oglaševanje na odes- skem zagrinjalu. Direktorji so čutili potrebo, da je sodobno in važno, da se v narodni hram shranijo tudi nekaj umetniških biservov, katere bo gledal naš narod, kadar bo sedel v dvorani pred prireditvami ali med odmori. Sklenil je še tam spo- mladiti, da naroči pri slikarju, Mr. Shirleyu Braitwaitheu, po- večanje preje omenjene slike. Cena, katero je stavil umetnik, je bila \$1200. To je že precej denarja. Dramski zbor Ivan Cankar je priskočil na pomoč: Če se ustvari to sliko, društvo je pripravljeno žrtvovati \$500. To je bila beseda ljudi, ki raz- umejo kulturno življenje na- šega človeka. Onj so bili vedno pripravljeni žrtvovati čas in denar za povzdigo kulture.

S pomočjo dramskega zbora Ivan Cankar se je uresničilo, da ima danes Slovenski narod- ni dom v Clevelandu največjo in najlepšo slovensko sliko v Ameriki.

Ali jo hočete videti? Kaj kmalu? To bo čas nepozabnih trenutkov v Ameriki. Da, 25. oktobra, ob pol štirih popoldne, bo ta slika prvokrat predstavl- jena Slovincem in Slovenkam v Clevelandu. To bo ob času, ko bo dramski zbor Ivan Can- kar podal igro "Norec", kate- re čist dohodki bodo oddani za obljubljeni prispevek h kra- sni zastorni sliki na odru SND.

Kaj pa prav za prav pred- stavlja ta največja in najlepša slovenska slika v Ameriki? Naslov slike je "Slovenija". Ozadje slike izpopolnjujejo go- renjske Karavanke, a v vzno- žju teh Karavank stoji skalni hrib, na katerega je bil sezi- dan blejski grad. Pod gradom je blejsko jezero z otokom in cerkvijo. Rekel bi: Na južno- zapadnem bregu blejskega je- zera, pod košato in staro lipo, stoji mogčen in močan kme- čki stol, na katerega je sedla brhka in fletna Gorenjka v slo- venski narodni noši, ki pred- stavlja Slovenijo. Do nje so prihiteli iz vseh krajev Slove- nije prebivalci širne slovenske

Primorja in Goriške, ko po go- zdovih vse slovenske zemlje kujejo ti ubežniki novo in svet- lejšo bodočnost, svobodno in pristo Slovenijo. — se bo svo- bodno in pristo odkrila naj- večja in najlepša slovenska sli- ka v Ameriki. — v največjem slovenskem narodnem domu na svetu. To bo svečan in ne- pozabljen trenutek za vsakega Slovenca in Slovenko v Ameriki.

Te prilike nikar ne zamu- dite!

V nedeljo 25. oktobra, ob pol štirih popoldne, bodite na svo- jih sedežih v Slovenskem na- rodnem domu na St. Clair Ave. Tam bodo vsi, ki čutijo sloven- sko v teh težkih in temnih ča- siah obupajoče in umirajoče Slovenije onokraj morja.

V imenu direktorija SND ste povabljeni prav vsi!

OBISKI V CENTRU

V Centru, oziroma v uradu Proletarca sta se oglasili v tem mesecu Mary Horzen in Lucy C. Oresnik iz Kansas Cityja. Prišle sta v spremstvu Franka Udovicha. Dalje je bil tu Mar- tin Krusich iz Arme, Kansas. Prišel je v spremstvu svoje hčere Margie, ki je soproga Arleyja Božičnika. Po dolgem času se je oglasil v našem ura- du tudi Anton Kegl iz Willow Springsa.

Nedavno nas je posetil mi- mogrede dr. Boris Furlan, ki je bil v teh krajih po opravkih.

Zadnjo soboto je nas posetil dr. M. Čok.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

XVI. IZKAZ

Pueblo, Colo. Ludvig Yoxey (pro- vizijo od naročnine) \$7.46; Frank Župančič 50c; Mary Hochevar 30c; skupaj \$8.26. (Poslal L. Yoxey.)
Springfield, Ill. Anton Gorenz \$1. Detroit, Mich. Jože Menton \$7.00. Youngstown, Ohio. John Petrich \$1.50.
Murray, Utah. John Malich 25c. No. Chicago, Ill. Martin Judni \$1.00.
Tire Hill, Pa. Steve Koren \$1; po 50c: Paul Less in Joseph Mele, skupaj \$2. (Poslal Frank Cvetan.)
Chicago, Ill. Po \$1: Paul Berger in Mary Oven, skupaj \$2.00. (Izo- čila Frank in Angela Zaitz.)
West Newton, Pa. Joseph Jovan \$1.50.
Cleveland, O. Louis Furlan \$1.00. (Poslal J. Krebel.)
Virden, Ill. Frank Hiersch \$2.00.
Skupaj \$27.51, prejšnji izkaz \$836.25, skupaj \$863.76.

Ali je vaše društvo že član Prosvetne matice? ročnika vsaki.

Volitve delegatov za slovenski narodni kongres

Kakor je bilo že objavljeno, se vrši v nedeljo 6. decembra t. l. v Clevelandu, O., slovenski narodni kongres. Do tega ni več daleč in potrebno je, da se na to pripravljamo že sedaj ter kma- lu izvolimo svoje zastopnike. Kajti važno je, da bodo na tem velikem taboru ameriških Slovincov zastopane vse naše orga- nizacije in ustanove ter sploh, da bodo reprezentirane najširše plasti našega naroda.

Pravico do zastopstva na narodnem kongresu imajo poleg vseh centraliziranih slovenskih organizacij in slovenskih listov tudi krajevna društva in klubi teh organizacij, samostojna pod- porna, kulturna, gospodarska, politična društva in klubi, slo- venski domovi in druge kooperative ter sploh vse slovenske in- stitucije v Ameriki. Razume se, da morajo stroške svojih za- stopnikov same nositi.

Pozivajo se torej vse naše organizacije, da se za stvar živo zanimajo in da izvolijo svoje delegate za slovenski narodni kongres prav kmalu. Pozivajo se zlasti vsa tista društva, ki zbirajo samo enkrat mesečno, da vzamejo to stvar v pretres takoj na prvi seji. Da ponovimo: vsako društvo, vsak klub in vsaka slovenska organizacija ne glede na velikost, značaj ali pripadnost, ter vsak slovenski list v Ameriki ima pravico do enega delegata poleg centraliziranih organizacij, ki lahko po- šljejo toliko zastopnikov, kolikor članov tvori njih centralni odbor.

Nadalje prosimo, da vsako društvo, klub ali ustanova pri- javi svojega delegata predsedniku Jugoslovanskega pomožne- ga odbora slovenske sekcije, V. Cankarju, 2659 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill., čim prej mogoče.

V. CANKAR, predsednik, JOS. ZALAR, tajnik, LEO JURJOVEC, blagajnik.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Ciero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

dne 2. oktobra 1942.

Navzoči na seji Filip Godina, Fred A. Vider, Fr. Zaitz, Kristina Turpin, Ivan Molek, Joško Oven, John Rak, Angela Zaitz, F. S. Tauchar in tajnik Chas. Pogorelec.

Gosta: Louis Beniger in Fr. Bizjak.

Odsotni: Anton Zaitz valed nočnega dela.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot predložen.

JDTD.—Upravnik Proletarca poroča, da smo dobili septembra 22 novih naročnikov, nad sto pa jih je naročnino obnovilo. Črtanih je bilo 30, a precej izmed njih je naročnino obnovilo potem, ko lista niso več prejeli. Število naročnikov je s tem nekoliko enako tudi ta mesec.

S. Anton Zornik je bil zadnje čase na agitaciji v Barber-tonu in v sosednjih naselbinah, med drugimi tudi v Girardu. O. Kaj posebnega uspeha ni napravil. Od kar je v Barber-tonu razpadel klub JSZ, ima v ondosti naselbin vpliv cerkev, oziroma slovenski župnik, ki uravnava vse javne aktivnosti v nji. V Girardu pa je S. Zornik moral agitacijo prenehati vsled obolenja. Tako svojega dela ni mogel skloniti. V narčtu imamo, da obišče še nekaj naselbin v Ohio in ob enem se loti agitacije v nabiranjih oglasov v Ameriški družinski kole-dar.

Dalje upravnik izvaja, da letos bržkone ne bo moglo dobiti toliko oglasov v Ameriški družinski kole-dar kakor druga leta, ker so obrtniki in mali trgovci vsled sedanjih vojnih razmer zelo prizadeti. Cena za tisk kole-darja pa bo bržkone zvišana (pojasnil je, da do te seje še ni prejel pisma tiskarne). Izgleda torej, da kar se dohodkov s te strani tiče, bo kole-dar bržkone zelo prizadet. Razen seveda, če se v nadomestilo potrudijo naši somišljeniki v onih naselbinah, iz katerih dosedaj nismo dobivali oglasov. Tudi knjigovoz-nica je nam zvišala ceno. Za vsak izvod bomo morali plačati nji poldrug cent več kakor lani.

Pisma, v katerih vabimo po-sameznike in društva, da si ko-ledar naroče, so razposlana. Poročilo upravnika sprejeto na znanje in odobreno.

Blagajnik Filip Godina pravi, da je njegovo delo rutinsko in vsled tega nima glede svoje-ga posla nič posebnega ome-niti. Govoril pa bo o splošnih zadevah.

Urednik Frank Zaitz pravi, da kar se Proletarca tiče, nima poročila, želi pa veliko sode-lovanja, da izdamo Ameriški družinski kole-dar za bodoče leto čimprej in s čimboljše vse-bino. Pisal je že mnogim so-trudnikom in si jih prizadeva dobiti čimveč, a časa za kore-spondiranje mu manjka. Glede slik apelira, da ako ima kdo kaj priročnih, ki bi bile za ob-javo v kole-darju, naj pomaga vsakdo tudi v tem oziru. Tvr-dka, ki je nam do sedaj izdelo-vala klišeje, je sporočila, da moramo v bodoče za vsak kli-šej vrniti enako količino kovi-ne starih klišejev, cene za kli-šeje pa so zvišane. Torej smo tudi tu prizadeti. Stori-li pa bo-mo kolikor največ mogoče, da bo prihodnji letnik kole-darja ča-sten naslednik svojih pred-nikov.

Glede sodelovanja omenja urednik, da je težko dobiti do-volj originalnih spisov, ker ko-ledar vsebuje veliko gradiva. Dokler se je mogel zanašati na so-trudnike in v starem kraju, je šlo. Sedaj je veliko težje, ker gradiva od tam ni. Ima ga še nekaj sicer, ki ga je dobil leta 1938, ko je bil v starem kraju na obisku, a v glavnem bomo letos morali napolniti kole-dar tukajšnji so-trudniki, je dejal:

Več o tem bo poročal na pri-hodnji seji. Omenil pa je, da kot običajno, naj mu odbor do-voli najeti začasno pomoč pri tem delu in pri listu. Potrebu-jemo tako pomoč za kak me-sec dni.

Poročilo sprejeto na znanje. Godina predlaga, da se naj u-reditnik in upravnik poobla-sti najeti izredno pomoč, ka-dar in kolikor potrebno. Spre-jeto.

JSZ.—Tajnik Chas. Pogorelec pravi, da v Zvezi ni nič sprememb in da so nekateri klubi aktivni, kolikor se dela v njihovih naselbinah tiče, a v splošnem vlada pasivnost. To je posledica sedanjih razmer in pa posledica zmede v S. P. ter breznačnosti v unijskem gibanju. Tako torej delujemo kolikor pač moremo v takih okoliščinah.

Klub št. 49 v Collinwoodu je še vedno v istem "stadiju" kakor zadnjih nekaj mesecev. Pogorelec omenja, da je pisal tajniku kluba, ker želi, da bi se ta postojanka za JSZ ohrani-la, pa ne dobi odgovora. Morda tajnik kluba ne utegne pojasniti stvar, a gotovo bodo naši sodrugi tam poskrbeli, da trdnjavo socialističnih idej o-hranimo tudi v Collinwoodu.

Klub št. 118 v Strabanu, Pa., je imel prireditve v pomoč re-lifom, a v Proletarca ni poslal nikakršnega dopisa ali vabila na prireditve, zato je Pogorelec merodajne odbornike na ta nedostatek opozoril. Včasih je take posle vršil s Terčelj in drugi, sedaj pa ne vemo, na koga bi se obrnili, da bi postal poročevalec Vseeno, klub št. 118 v Strabanu je prispeval iz svoje blaginje v Proletarčev tiskovni sklad \$25. Mu je v priznanje, a želimo pa, da bi se včasih člani kluba in somi-šljeniki v Strabanu oglasili tu-di v Proletarcu. S. Terčelj je v ta namen že veliko storil, in enako več drugih, zato pričau-jemo, da se bi sedaj pa še kdo izmed onih oglasil, ki so še aktivni.

Dalje omenja tajnik, da je JSZ prejela od na zadnjem zboru razpuščene slovenske sekcije vlogo \$1.100, ki se nam obrestuje po 3% na leto. Pred-laga, da se jo prenese na ta-kozvani "option stock", kjer nam bi donosala 4% obresti.

Finančno poročilo.—JSZ je imela dohodkov v drugi polo-vici lanskega leta s prenosom vred \$1.478.74, izdatkov pa \$874.37. Preostanka je torej bilo \$604.37. Millard State Bank — v likvidaciji — je no-vembra 1941 izplačala zadnje dividende. Izgubili smo v nji \$317.83, kar se od prej ome-njenega prebitka odbije, torej znaša le \$286.54. Od te vsote je \$70.60 v upravnem in \$216.59 v konvenčnem skladu. Vse imovine je JSZ imela ob koncu lanskega leta \$2.833.19, obve-znosti pa: konvenčnemu skla-du \$210.80; tiakarni Adria za tisk knjige "Pomlad človeštva" \$384.97, in tajniku kredit na banki \$1.65, skupaj \$597.42. V imovini so vštete še sredeče postavke: delnice Slovenskega delavskega centra v vsoti \$1.050; enajst delnic Jugoslovan-skega hranilnega in posojilne-ga društva \$1.100; dve delnici zadružne prodajalne v Wau-keganu, \$50; štiri delnice Slo-venskega narodnega doma v Waukeganu, \$100 in dve del-nici Slovenske delavske dvorane v Newburgu, \$20.

V prvi polovici tega leta pa smo imeli dohodkov, s preno-som vred \$1.347.11 in izdatkov pa \$1.034.61. Prebitok 30. junija 1942 \$312.50. Od tega spada konvenčnemu skladu \$216.59, in upravnemu \$95.91. Vsota skupne imovine je pri-bližno enaka kot je bila kon-cem leta 1941. Obveznosti kon-venčnemu skladu znašajo \$316.10. Drugih obveznosti ni. Poročilo sprejeto na znanje.

Prosvetna matica.—Knjiga "Zemlja iz Amerike" gre v tisk ta mesec in bo razposlana pravočasno, da jo dobe člani na letnih sejah svojih društev. Dramsko društvo "Ivan Can-kar" nam je posodilo v prepis igr "Norec". O tem je bilo že poročano lani in Prosvetna ma-tiva je hvaležna omenjenemu društvu, da je dobila tudi to delo v svoj arhiv.

Poročilo vzeto na znanje.

Razprava k poročilu.—Sklenjeno, da se vloga JSZ v Jug. hranilnem in posojilnem društvu transferira kakor pri-poroča tajnik.

Glede Prosvetne matice se razpravlja kako ji zvišati do-hodke, da bo mogla nuditi na kulturnem polju več kakor do-slej.

Ivan Molek poroča o narod-nem muzeju v Clevelandu. Njegov upravitelj E. Gorše ima že veliko zbranega, zasto-pane še v njemu vse organiza-cije, ne pa še JSZ in Prosvet-na matica, razen menda s par slikami. Priporoča, da pošlje-mo v ta muzej po en izvod vsake knjige in brošure, ki smo jih izdali. Zaitz omenja, da je E. Gorše že apeliral v dopisih, naj mu pošljemo slike zborov JSZ, in je omenil, katere že ima in katere ne. Tajnik Pogorelec bo poskrbel, da dobi mu-zej tudi te stvari.

Pogorelec omeni, da bo v ne-deljo 1. novembra konferenca JSZ in Prosvetne matice v Waukeganu. On se je bo ude-ležil kot običajno, a je potre-bno, da na tej seji izvolimo še enega. Izmed predlaganih sprejme Frank Zaitz, za na-mestnika pa F. A. Vider.

Filip Godina govori o slo-venskem kongresu, ki je skli-can za dne 6. decembra v Cle-veland. V razpravi o njemu so govorili Ivan Molek, Angela Zaitz, Fred A. Vider, Ch. Po-gorelec, Joško Oven, Louis Be-niger in Frank Zaitz. F. Zaitz predlaga, da se delegira za za-stopnika Prosvetne matice in poverjenstva JRZ na ta kon-gres Etbina Kristana. Molek podpira. Sprejeto soglasno. Za zastopnika Proletarca in JSZ izvoljen Frank Zaitz, in za na-mestnika Joško Oven.

Molek je poudarjal, da če bo za Kongres ustvarjeno za-nimanje, in če ne bo pesimiz-ma, bo to res manifestacija, kar pravzaprav tako zborova-nje mora biti. Nadaljno delo pa bo vršil seveda odbor.

Oven pravi, da bi bilo po-trebno podvzeti kampanjo za razširjenje Proletarca in za zbiranje prispevkov v njegov tiskovni sklad. Pogorelec izva-ja, da bi taka agitacija v veli-kem obsegu bila res potrebna, a sedaj smo zaposleni s kole-darjem, s knjigo Prosvetne matice, z nabiranjem oglasov v kole-dar, pa smatra da ko bo vse to delo končano se pa lo-timo kampanje kakršno pri-po-roča Oven.

Seja končana ob 11. zvečer.

Nova Hitlerjeva ljubica

V Nemčiji uče, da se Hitler zato ne obeni, ker noče trčati časa, ki ga potrebuje pri gradnji tretjega rajha in večanju nemškega življenjskega prostora. A je tudi med Nemci veliko takih, ki ne verjamejo kar o Hitlerju pripovedujejo "lepega" v časopisju in lošah. Se posebno na ne verjamejo oni, ki poznajo njegovo naturo. Gornje je slika nemške igralke, ki nastopa pod imenom La Jona. Trdijo, da jo Hitler napustil vsa druge prilječnosti, ker se je v to delo "smrtno" zaljubil.

NESLOGA SE BO NAD DELAVSTVOM ZELO MASCEVALA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tudi na dohodkih, kajti premo-garji so plačevali v CIO po-vprečno \$30.000 na mesec. Sploh je izstop unije premo-garjev iz CIO zanj silno težak moralni, ne samo gmojni uda-rec. Članarine ni unija pre-mogarjev plačevala v CIO že od pričetka tega leta, ker pravi, da ji (CIO) dolguje nad poldrug milijon dolarjev, ki so mu jih posodili premogarji, a jim niso bili vrnjeni.

Spor med Lewisom in Mur-rayjem je s tem skpel do vr-hunca in v raznih lokalih CIO, posebno še v lokalih UMW, pa so vsled tega nastala trenja, ki povzročajo delavstvu veliko škodo.

Kaj bo prinesla konferenca med CIO in AFL

Prihodnji mesec se kljub vsem tem spletkam in nesoglasjem končno menda le snide-gjo zastopniki AFL in CIO, da se pogode za sporazum in mogoče celo za združenje. A vsled izstopa CIO in Lewisovega spletkarenja ni upati, da bo to kaj več kot pa le formalen sestanek, k lepo izjavo o soli-darnosti in pa o naporih delav-ciev, da pomagajo tej deželi in zaveznikom k čimprejšnji zmagi.

Volilna kampanja

Bolj kakor za sklenitev soli-darnosti med sabo pa se unije brigajo za politično akcijo. Najdelavnejše na tem polju so unije železnicarjev, a tudi druge si prizadevajo, da izvolijo v zvezni kongres delavske prijatelje in porazijo sovra-žnike unij.

Vsega skupaj imamo sedaj v tej deželi štiri unijska giba-nja. Glavno je AFL, drugo pa CIO, ki bo bržkone v zvezi Le-wisu napredovalo in uspevalo. Tretjo silo organizirancja de-lavstva predstavljajo železni-čarji, četrti pokret pa so kom-pamijske in nekatere druge sa-mostojne unije, ki so se ne-davno na svoji prvi konvenciji v Chicagu združile in pravijo, da imajo okrog en milijon članov.

Poleg teh pokretov imamo še nekaj bona fide neodvisnih unij, na primer unijo tiskar-jev, in unijo oblačilnih delav-ciev ILGW, ki sta samostojni zato, ker se ne strinjata ne z AFL ne s CIO.

Se nikoli ni bilo v tej deželi toliko delavcev organiziranih v unijah kakor sedaj in še no-benkrat ni bilo med njimi več nesporazumov in nesloge, ka-kor jo je v teh za delovno ljud-stvo najkritičnejših dneh.

Popotni pridigar

Na oglu Washingtonove ce-ste v mestu Jacksonville je zbral popotni pridigar okoli se-be veliko množico. Pobožni mož je govoril ognjevitno — žene so se že usekavale in du-šile solze, možje so spokorno kimali... Se poslednji napor, in čreda grešnih ovčic bo reše-na za nebesa.

"Ne živite kakor brezbožni-ki, dragi bratje," je vzkliknil pridigar, "ne živite tako kakor tisti, ki so zapisani peklju! Ne-koč sem poznal moža. Ves dan je kvartal, jutraj je pil, pil je opoldne, pil je zvečer — ne, ne vodo, božji dar, pil je whiskey, hudičevce pijačo! Ni maral po-slušati svojega dušnega pastir-ja in ni se spokoril. In ko je umrl — pomislite, dragi bratje — so ga pokopali. In zemlja mu ni hotela dati miru. Vrgla ga je iz sebe! Tedaj so ga ho-teli sežgati, toda ogenj se ga ni hotel prijeti. In potem so ga hlapci vrgli psom, toda še psi ga niso hoteli požreti.

Zalostna usoda, dragi bratje, zares žalostna usoda. Vzemite si jo k srcu in ne grešite. Ne kvartajte, dragi moji, ne pijte whiskeyja in poslušajte svoje-ga dušnega pastirja — potem vas bo zemlja obdržala v sebi in ogenj vas bo sežgal in psi vas bodo požrli!"

Nesreče v letalstvu

V vojaškem letalstvu se do-gaja toliko nesreč, da nekateri kongresniki priporočajo preis-kavo. V drugem in tretjem te-dnu oktobra je padlo na tla par vojaških letal in ubitih je bilo okrog 30 oseb.

Mohamed v zadregi

Slavnega francoskega zgo-dovinarja Maxima du Campa je neki dan povabil njegov prija-telj Tessie du Motay na spiriti-istično sejo, ki jo je priredil ta slavniki kemik s pomočjo nekega dobrega medija.

Camp se je je res udeležil. Ko je bila sklenjena magična veriga okoli mize, je želel Camp govoriti s prerokom Mo-hamedom. Potrkalo je dvakrat na mizico, kar je bilo dogovor-jeni znak, da je prerok navzo-čen. Na prvo vprašanje, zakaj morajo romarji, ki romajo v Mekko, pokopati odrezke svo-jih nohtov in las v dolini Mena, mu je medij še dokaj dobro od-govoril.

Zdaj je rekel Camp, da želi preroka vprašati nekaj takega, kar se tiče najvišjih misterij, samo če se mu prerok zaveže, da bo na vprašanje odgovoril.

Mohamed je pritrdil s tem, da se je čulo dvakratno trka-nje. Nato je izpregovoril Camp počasi in razločno ter tako gla-sno, da je bila vsaka pomota iz-ključena:

"Etneim u etneim yubku kem?"

Mohamed je bil popolnoma izbezan in se je skušal na raz-lične načine izviti.

Toda Camp ni odnehal. Ve-dno je ponavljal iste besede, dokler ni duh naposled umolk-nil.

Camp se je zasmejal, kajti vprašal je preroka v materin-skem arabskem jeziku, koliko je dvakrat dve. Odgovor "Ar-ba" (štiri) ni bilo, zato odslej Campa ni bilo na nobeno spiri-tistično sejo več.

Marchanov letni koncert

Slika predstavlja našega jugoslo-vanskega radio direktorja Mr. Geo-rga Marchana, ki oznanja vsako ne-deljo dopoldne od 9. do 10. ure in vsak večer razen nedelj in sobot na va-slovenskem radio programu na po-staji WGES (1390 kilocycles).

Mr. Marchan prireja tudi letos svoj običajni letni koncert, kateri bo sopot bogato prirejen, kakor vsako leto. Vrtil se bo v nedeljo 25. okto-bra v American Bohemian Hall, na 1438 West 18th St., Chicago, Ill.

"Savin" jubilejni koncert

Chicago. — Koliko jih je v tem mestu, ki vedo, kdaj je bil ustanovljen pevski zbor "Sa-va", in kje? Ter kako je uspe-val, kdo so bili njegovi pevovo-dje, njegovi režiserji, agitator-ji, odborniki in pa najznanej-ši pevec?

Pevski zbor "Sava" obstoji že petindvajset let, kar je malo — za slovenski pevski zbor pa je to že zelo pomem-ben jubilej.

"Sava" ga bo praznovala v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ z zelo pestrim spore-dom.

O vsem, kar bo predvajano, bo čitateljem pojasnjeno v na-slednjih številkah. Ljubitelji slovenske glasbe pa že sedaj opozarjamo, da naj si rezervi-rajajo ta datum, ker bo to dan ne le petja nego praznik slo-venskega pevskega zbora "Sa-ve".

Vstopnice so po 50c in do-bite jih pri pevcih, članih in članicah kluba št. 1 JSZ, pri mnogih prijateljih tega zbora in v uradu Proletarca.

Po koncertu, ki se prične ob 3. pop., bo plesna zabava. To-rej bo to praznovanje Savine 25-letnice trajalo od zgodnje-ga popoldneva pa do poznega večera. Ne pozabite: nedelja 29. novembra je praznik Save!

J. R.

"Proletarec" ne bi mogel iz-hajati brez podpor. Ker so mu potrebne, upotrebite prilžnosti za zbiranje prispevkov v nje-gov tiskovni sklad.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Prole-tarca, prodajati Am. družinski kole-dar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni pri-liki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsa-kega slovenskega zaveznega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.

Fontana: Anton Blasin.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Lekani.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Ludvig Yoxey.

Walsenburg in okolica: Frank L. Tomšič.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in John Rak.

Cicero-Berwyn: Kristina Turpin.
La Salle in okolica: Anton Udovch.
Springfield: Joseph Oven in John Goršek.

Vi-den: Fr. Hetsch.
Waukegan-No. Chicago: Martin Jud-nich.

INDIANA.

Clinton: Ignac Spendal.
Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: John Zornik, Leo Junko, Jo-seph Klarich in John Plachtar.

MINNEAPOLIS.

Buhl: Max Martz.
Chicago: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.

East Helena: Joseph Lelchlich.
Klein: Peter Yellar.
Red Lodge: K. Erzenošk.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Amalia Oblak.

NEW YORK.

Gowanda: James Dekleva.

OHIO.

Akron-Kenmore-Barberton Mike Ko-pach in Matt Močnik.
Bridgeport in okolica: Joseph Snoy in John Vitez.

PENNSYLVANIA.

Aliquippa: Geo. Smrekar.
Burgettstown-Slovan: Joseph Krmel.
Craifton-Moon Run: Jennie Jerala.
Cahoonburg-Strabane: John Terčelj.

Forest City: Anthony Drasler Jr.
Point Marion: Tony Zupančič.
Hermiston: Anton Zornik.
Johnstown in okolica: Andrew Vi-drieh, John Langerholc in Ilija Bubalo.

Lafayette: John in Mary Fradel.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Nick Triller.

Meadowlands: Martin Bajt.
Park Hill-Conemaugh: Frank Pod-voj.

Sharon: Joseph Cvelbar.
Sygna: Lovrenc Kavčič.

Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski kole-dar in Maj-ski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermiston, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cve-tan, Tire Hill, Pa.

WASHINGTON.

Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.

Star City: Lawrence Selah.
Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.

Milwaukee in West Allis: Louis Bar-borich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Mike Krulitz.

WYOMING.

Kemmerer in okolica: Antor Tratnik in John H. Krznisk.
Rock Springs: John Jereb.

Mašcevanje nad Čehi

Nemška vlada je poslala v koncentracijske kempe sorod-nike onih Čehov, ki v inozem-stvu delujejo za obnovo Čehoslovaške in "ščujejo" proti tretjemu rajhu.

Strah pred delavci na Kubi

Nedavno je priznala Sovjet-sko Unijo tudi Kuba, baje na pritisk iz Washingtona. Sedaj se delodajalci boje, da bo to povzročilo val zahtev za zviša-nje mezde in za druge konce-sije delavcem na Kubi.

HUDO KESANJE

V prejšnjem stoletju je neki angleški časnikar v svojem li-stu večkrat hudo napadel an-glesko poslansko zbornico. Zbornica je zato zartevala ka-zen in sodišče je čusnikarja ob-odilo, da mora uležene po-salnce kleče prositi odpusča-nja.

Na slavnostni seji se je to tu-di zgodilo. Mož peresa si je s strašno ponižnim glasom izpro-sil odpusčanje. Potem je vstal. Iz žepa je vzel ščetko in si z njo očistil prsne madeže na kolenih ter vzkliknil, da so ga vsi alibali!

"Bog mi je priča, da še svoj živ dan nisem bil v tako uma-zani hiši!"

Cemu tisti, ki venomer po-udarjajo svoj radikalizem, niso tudi aktivni za radikalizem?

DRŽAVLJANSKI

PRIROČNIK

novi knjižica, s poljudnimi navodi-kami postati AMERIŠKI DRŽAV-LJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno so-dniki stavijo pri izpitu za državlj-anstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in zgodovine dinjenih držav, v III. delu pa naslo-vom RAZNO, pa Proglas neodvisno-sti, Ustavo edinjenih držav, Lincol-nov govor v Gettysburgu, Predsedni-ki edinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca

2301 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Upori na Norvežkem

Poleg v Jugoslaviji se doga-jajo največji upori proti osvo-jevalcem na Norvežkem. Naj-učinkovitejše se Norvežani bo-re s pomočjo pasivne resistan-če in sabotažo.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440

If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIG & SON

Little Business Going

Regardless of where our sympathies lie or where our wishes carry us, we believe it has been abundantly clear that the day of little business is rapidly coming to an end.

Wayne C. Taylor, Undersecretary of Commerce, took a cruelly realistic view of the situation recently when he told a Senate Committee that it would be merciful to put small merchants out of their misery at once.

Mr. Taylor quoted statistics which show the trend. He stated that more than 10,000 retail stores have been forced to close this year and predicted that by this time next year upwards of 30,000 more will have given up the ghost.

That WPB Chief Donald Nelson seems more sympathetic and expresses the thought that small business might be sustained by government subsidy, merely shows Nelson's knowledge of the fact that little business can no longer stand on its own feet.

We Socialists warned small merchants long ago of what was coming to them. More than a decade ago we pointed out that big business was making servants of what were once independent merchants. The entry of chain stores in drugs, candy, clothing, shoes, hardware and auto accessories into the merchandising field settled the question of what the end would be.

We take no delight in "rubbing it in." Yet the lesson which the independent merchants, along with other sections of the middle class, are now learning must be taught for the guidance of others who have not yet felt the results of capitalist expansion and concentrated wealth.

The merchant class were among the most ardent anti-Socialists. They were the ones who accused us of wishing to "divide up"; they shouted "confiscation" when we urged a socially-owned and planfully managed economy.

Well, they are now losing what they feared the Socialists would take; losing out by a process which is more painful because it does not give the former "independents" the good alternative of a planned economy and production for use instead of for profit. Now they do not go out of private business and into a social set-up. Now when they go out they're just O-U-T out (period). And it is up to them to find their own place in a set-up to which they are often ill-adapted.

We spoke of others who need to profit from what is now going on. We have in mind the owners of small blocks of stocks, mortgages, annuities and similar devices which enable them to get something for nothing. These people would rather save their holdings than have a social order which would give them security. But in the end, as many holders of mortgage bonds have sadly discovered already, they will lose out.

What small business men should understand is that, in the normal course of evolution, the control of production and distribution is going to become more and more centralized. Knowing this, they should lose no time in demanding that all business be made the property of all the people and operated at least as democratically as the business of government has been in the past. — Reading Labor Advocate.

Willkie Speaks Out

It has remained for the unofficial Wendell Willkie to utter the basic truth about our relations with Asia and Africa. The peoples over there "all doubt in varying degrees the readiness of the leading democracies of the world to stand up and be counted upon for the freedom of others after the war is over. Without the real support of these common people, the winning of the war will be enormously difficult. The winning of the peace will be nearly impossible.

This personal representative of the President takes a world view which includes nations of all colors and continents. And he sees into the revolutionary nature of the world struggle. "This war," he continues, "is not simply a technical problem for task forces. It is also a war for men's minds." . . . The Atlantic Charter must extend to the Pacific. There must be an end of "the empire of nations over other nations . . . And we must say so now, not after the war."

Mr. Willkie doubtless understands perfectly that making such promises with authority behind them would require closer organization of the United Nations than we have at the present time. We should have to have a common authority to speak for Britain, Russia, China, the United States and all of the other governments. It would require, moreover, the public will of the peoples consciously aligned behind their governments. A genuine people's war of really united nations could within measurable time bring India and all of the other non-white peoples and groups into line. Victory would be brought closer and the building of a peaceful world after the war would become a definite promise.

And this Republican, for whom twenty-three million citizens voted two years ago, proclaims flatly that to organize thus and act thus would facilitate the military operations of the war. It is pleasant to have this view, often voiced in The New Leader, echoed from the other side of the world by a popular and recognized—if unofficial—American leader. — The New Leader.

GASOLINE RATIONING HELD FARCE

Underworld Said to Have Moved in and Taken Control; War Effort May Be Impaired by "Black Market"

The underworld has moved in on gasoline rationing and has obtained such a firm grip that the war effort is imperiled.

That charge was made this week by the "National Petroleum News," organ of the oil industry. It said that our armed forces have been deprived of more than 150,000,000 car miles of rubber through theft of rationing books since July.

Thieves have no difficulty in getting their hands on these books, despite the 50,000 employees of Price Administration Leon Henderson, the "News" said. In fact, theft is so easy that there is a suspicion that rationing books may be in collusion with the crooks.

In just a few Eastern states stolen rationing books have turned 10,000,000 gallons of gas into the "black market." It would take 1,250 tank cars to bring this amount of gas to the East. In terms of fuel oil, it would cost more than 6,000 average homes all winter.

The "News" asserted that rationing books can easily be counterfeited and is being done on a large scale. An oil industry official was quoted as saying that "books can be purchased on nearly every corner in Eastern cities," at prices ranging from 50 cents to \$50 apiece.

But line operators in Washington declared there has been a sharp drop in traffic in recent weeks. Their explanation is that the "black market" is so extensive and well

organized that motorists desiring gas and willing to deal with crooks can obtain it in any quantity. — Labor.

"Lack of Co-operation" Lost Singapore

History is full of stories of battles lost because some admiral or general "failed to co-operate." The most tragic example in this war is related in a magazine article by Admiral Hart of our navy.

Singapore could have been saved, he declares, but there was only one way to do it. If the British admiral, "Tom Thumb" Phillips, could force his mighty battleships, including the "Repulse" and the "Prince of Wales," within shooting distance of Japan's transports he could "pop them over."

He expected his ships to be protected by a British air force which was only a short distance away. The air force didn't respond; the Japs destroyed the "Repulse" and the "Wales" and the gallant Phillips went down with his ship. Shortly thereafter Singapore fell.

Mr. Churchill defended the air force, saying it could not move because the Japs had bombed the British airdromes in northern Malay. Apparently that explanation does not satisfy Admiral Hart. — Labor.

Four things are grievously empty: A head without brains; a wit without judgment; a heart without honesty; and a purse without money. — Earle.

The darkest hour in any man's life is when he sits down to plan how to get money without earning it. — Horace Greeley.

THE MARCH OF LABOR

Parity of Sacrifice

Parity of sacrifice. This is all that both agriculture and labor are asking today. But to read what is in the newspapers and what goes out over the air waves, one would assume that agriculture and labor, instead of being all out for victory are the betrayers of American democracy.

Labor took it on the chin at first. Especially union labor. The newspapers which for some reason forgot to talk about the 400 per cent profit that was being earned by certain war industries shouted to the high heavens about what big wages labor was making.

It was a clever plot to divide labor and agriculture.

Everybody talked about laborers who made \$100 a week in the defense plants. There are a few highly skilled workmen who do earn this. But ask the loose talkers to name any person that they know for sure is making this much money, and they will stutter and stammer, or say they read it in some reactionary publication that has as its sole purpose the division of the working people on the farms and the working people in the city.

But organized labor resisted.

The next stab was at agriculture. The parity price fight and the anti-inflation bill was used as an excuse by a group of reactionaries who have captured the big farm organizations—with the blessings of Eric Johnston, who is president of the U. S. Chamber of Commerce—to attack President Roosevelt and jeopardize the nation's war efforts.

They took a position which made it easy to mislead the people, to confuse the real issues. It was like asking the man "do you still beat your wife." It looks bad whether he answers "yes" or "no."

The antics of these betrayers of the farmer have set agriculture's position back twenty years, has cost it the good will of the consumer, who has been confused into blaming the farmer for the rising cost of living.

These big farm manipulators and the U. S. Chamber of Commerce have used the farmer to hide from the public the wide spread between what the farmers get and what the consumers pay for farm products. It's the money in between that is causing the inflation.

Fortunately, however, the real farmers saw through this shabby trick, and organized labor did not denounce agriculture for the mistakes of its leaders.

They realized that the real need was more man power, that the next problem was to get needed equipment. And as well as earning a decent living today, it was necessary to plan now against the repetition of post-war depressions.

These are the things for which the Farmer-Labor movement has long stood. This was the position it took at its People's Conference, at the state convention, and in the campaign. — The Minnesota Leader.

LITTLE LUTHER

"What are you so excited about, Father?" Little Luther asked.

"I just heard H. V. Fullacorn, the radio commentator," said Mr. Dilworth, waving his fountain pen, "and I'm going to write congress right away and tell them to quit fiddling while Rome burns."

"Somebody giving Mussolini a hot foot?"

"I didn't mean Rome literally. I meant Washington. Congress has got to do things to win this war."

"You mean the one they're carrying on against the President or the one with the Axis?"

"Now Luther, the President is our commander in chief but look at him! He goes running around the country for two weeks without taking along a hundred Washington correspondents to show him where all those strikes are. Then he comes back and says that the workers are producing swell. What a way to promote national unity. He'll go out and talk to some welder named Joe and not have a thing to say to Arthur Krock of the Times."

"Gee, Pap, I thought you were mad at congress."

"Don't change the subject. Just think of all the manhours of production that must have been lost by workers gazing at the President when he visited their plants. And the women workers! I bet every one of them stopped work to powder their noses when they saw him coming."

"Would you rather have them thumb their noses?"

"I didn't say any such thing. All I say is that this is demoralizing to the workers—hearing a speech from the President and no Hearst editorial the next morning to tell them what was wrong with it."

"Let's lay off FDR, Pop. How about that letter to congress?"

"I'm not going to write it. I think I'll boycott the mail in protest against the President's unfair treatment of the press."

Never let your right hand know what your left hand is doing seems to be a new government policy.

The North American Aviation Co. plant gets an E for excellence from the army and the navy the same day the NLRB hand it an F for finagling.

"UNSUNG HEROES OF THE SEA"

In this war, all the fighting has not been done by the armed forces. The Coast Guard has just released a partial report of casualties among the men—and there are some women, too—who man America's merchant fleet. Altogether 2,301 officers and men are dead and missing. That was the toll up to August 1. Hundreds more have probably perished since then.

These "unsung heroes of the sea"—practically all members of organized labor—deserve the gratitude of the nation to the same degree as the gallant lads who died in uniform.

"To err is human," but the ability to conceal it is unusual.

CHORUS "SAVA" TO CELEBRATE 25TH ANNIVERSARY

Sunday, Nov. 29th will be the 25th anniversary concert of singing Society Sava. Twenty-five years is a long period of time for any active chorus. Countless of rehearsals year in and year out, meetings, preparations and concerts is a big cultural contribution for any singing society to make. It is not our purpose at this time to describe the hardships of any cultural group. Anyone active with a singing society knows that it means work and as a reward for his labor, nothing pleases him more than a large audience on the day the concert is held.

What we as Sava singers are interested in is, that our friends reserve Sunday, Nov. 29 now. We have prepared a fine selection of classical and folks songs for our concert. There will be a one act operetta, reminding you of gaiety and love songs you will be glad to hear. The program will also include other entertainment which we will describe more in detail in later issues.

The admission price for the concert is only 50c. Tickets are available from any member of Sava and at the office of Proletarec. Twenty-five years of work deserves your support.—Committee.

More "Splits" When Unity is Needed

John L. Lewis demonstrated at the recent convention of the coal miners, that he still has firm control of the United Mine Workers and its more than half million members.

On his appeal, the 2,800 delegates to the Miners' convention in Cincinnati voted overwhelmingly to withdraw from the C. I. O., which the U. M. W. helped to launch seven years ago.

Lewis told the delegates that if they failed to pull out of the CIO, they "wanted a man with more rabbit than I've got" to run the union. This was interpreted as a threat to resign if his appeal was denied.

When the voting showdown came, only a handful of delegates failed to go along with Lewis.

Future Plans Uncertain

Speculation was rife in labor circles as to where Lewis will head now. Some thought he might try to build a third "independent" labor movement. He gave some color to that view by announcing a drive to expand District No. 50 of the U. M. W., which is a catch-all division taking in all types of workers, including dairy farmers.

Other union spokesmen anticipated he will rejoin the A. F. of L. At Toronto, Harry C. Bates, chairman of the A. F. of L. peace committee, declared: "I see no reason why we should not welcome the Miners back."

The only clue Lewis himself gave was his statement that when the A. F. of L. and C. I. O. actually decide to make peace, the Miners will be glad to participate.

Defends Miners' Loyalty

Earlier in the convention Lewis challenged charges made by his opponents that he and his union were lacking in patriotism. He said the U. M. W. and its locals had spent \$40,000,000 in bond-purchases and donations to the war effort and had given nearly 70,000 members to the armed services.

"I know of no labor organization which has done better than that," he declared, adding:

"We will carry on until our armed forces triumph and our institutions are preserved."

LA GUARDIA GOES AFTER "TINHORN"

If there is anyone in the land who loves a fight it is the outspoken, hard-hitting mayor of New York, Fiorello LaGuardia. And he is particularly happy when he is battling graft and grafters.

His latest "crusade" is a drive against gambling, big and little. He has ordered his policemen to "sock" the "tinhorns." He will provide legal aid for those who seek to recover their losses, and he is scolding the newspapers and telegraph companies for circulating "news" which enables the racketeer parasites to take tens of millions every year from the people of the metropolitan area.

He has even attempted to bar certain papers from the newsstands, but the publishers have hurried into court and secured a restraining order. They insist that the Constitution guarantees them the right to participate in these pocket-picking enterprises. The "Little Flower" may not succeed, but decent people everywhere wish him success. — Labor.

In a quiz given at a Western university recently, one of the questions was: "Name two ancient sports." A freshman wrote: "Antony and Cleopatra."

"Fully and on Time"

The most important thing about Stalin's letter to the A. P. correspondent in Moscow is the fact that he wrote it. In this unprecedented and unceremonious form he demanded bluntly that the Allied powers live up to their obligations "fully and on time." If, as Willkie said in his second-front statement from Moscow, the Allied military leaders "need some prodding," Stalin has administered a prod which carries the force of a charge of dynamite. Where a diplomatic note would have caused no more than a diplomatic ripple, this outspoken letter has produced an explosion. For it amounts to an ultimatum from Stalin to the Allied leaders. He does not say that Russia will collapse if a second front is not opened this year. On the contrary, he insists that "the Soviet capacity of resisting the German brigands is in strength not less, if not greater, than the capacity of fascist Germany . . . to secure for itself world domination." But he charges that the Allies have failed to give Russia effective aid "as compared with the aid which the Soviet Union is giving to the Allies by drawing on itself the main force of the German fascists." No statesman, least of all the discreet Stalin, uses such language in a public communication unless he has reached a point where he hopes rather than fears to affront the governments he criticizes. In short, Stalin's letter indicates that relations between the Soviet Union and its Western allies are dangerously strained and that suspicion has taken the place of confidence.

What this state of affairs might lead to, we prefer not to imagine. The chief thing to insist upon is that it must not be allowed to develop. For months Russia has been fighting alone but in full expectation of relief through the opening of a second front in the west. Even supplies from the Allies have fallen far short of the amounts promised. Now with winter at hand and Stalingrad still bearing the weight of attack on the long line, Russian patience and endurance are near an end. We don't pretend that the British and Americans are solely at fault. Russia has proved a prickly ally and has withheld much information important in making major military decisions. But the final blame lies on those who promised and failed to fulfill their obligations rather than on those who have carried the full burden of the fight. If the Western allies fail Russia now, the alliance itself is in danger; Russia cannot and will not fight indefinitely alone. This is clear, even though Stalin did not say so. What he did say is enough to show that the Allied generals cannot afford to sit back in their chairs calculating how long the Russians can hold out without help. It is sufficient warning that the second front is the price the Allies will have to pay to keep the weakened Russian armies in the field and the Soviet Union in the United Nations. —The Nation.

WRONG ON ALL POINTS

Rear Admiral Ben Morell, U. S. N., gained some regrettable publicity as a result of a statement to the effect that—

Germany, Italy and Japan are able to live without labor unions and so can the United States.

Of course the Admiral is wrong on all points. The Axis nations are not getting along without labor organizations and neither could we. Especially now, when all nations under consideration are engaged in a war which requires the utmost of industrial production, it is essential that labor be organized.

However, the Admiral could have made himself exactly right if he'd have added only one little word to his statement. The word is "free."

Fascist countries have labor unions, but they are not free unions. They are controlled by the super state. Their leadership is working hand in glove with the fascist authorities. They function, not to represent the working people, but to control them.

We don't know, of course, whether or not the Admiral made any mental reservations when he uttered his insolent words. But we just imagine he has sense enough to know that workers must be organized if the government is to continue to deal with labor.

Perhaps American labor still has too much to say in its own affairs to suit this Navy brass-hat. Perhaps all he intended was to sound a left-handed warning of what may yet be in store for the workers of America. — Reading Labor Advocate.

Industrial Accident Toll In Nation Continues to Mount

CHICAGO.—The crippling hand of accidents killed 4,354 workers in 23 states during the first six months of 1942, according to reports to state industrial compensation commissions, the National Safety Council announced.

This is a 13 per cent heavier drain on productive manpower than was experienced by the same states in the first half of 1941.

Increases were recorded in 17 states, ranging from 1 per cent in North Carolina to 59 per cent in Minnesota.

Big Increases Reported

Among the predominantly industrial states whose industrial commissions report to the council, West Virginia had the largest six-month increase over the same period of 1941—51 per cent. The increase in Illinois was 30 per cent. It was 19 per cent in Massachusetts, 17 per cent in Pennsylvania, 15 per cent in Maryland, 8 per cent in New York and 3 per cent in Ohio.

Decreases in accident deaths to workers were reported in only five states: 31 per cent in Nebraska, 9 per cent in Virginia, 4 per cent in both California and Kansas, and 3 per cent in Wisconsin.

Problem Complicated

Idaho had the same number of deaths reported for each six-month period.

The six-month figures reflect sharply, the council said, that the problem of conserving much needed manpower in industry through effective safety programs has been complicated seriously by plant conversion, training new workers and readjusting veteran workers to new jobs.

GOLD MINING BANNED

Ignoring a protest by Senator Pat McCarran (Dem., Nev.), the War Production Board this week halted gold mining for the duration. The object, the board said, is to make miners and equipment available for digging copper and other metals "more vital to the war effort."

McCarran predicted the miners would take jobs in war industries and would never reach other mines.

NO STARVATION THIS TIME

The Czech gallows' humor plays up the new German victories in Russia in this grim way:

No starvation for us next year. We have to endure the hardships of the coming winter as best we can, for this will be the last winter of starvation. Next year everything will change for the better. There will be plenty of grain from Russia. Russian fields will yield enormous crops next year, for they have been fertilized by millions of dead German soldiers. The Fuehrer is doing what he can to provide for us in good time.

HOW ARE YOU SERVING AMERICA?

- ★ Conserving food and clothing?
- ★ Salvaging scarce materials?
- ★ Buying War Savings Stamps and Bonds?
- ★ Refusing to spread rumors?
- ★ Sharing your car with neighbors?

U. S. CITIZENS' SERVICE CORPS

ASK YOUR LOCAL DEFENSE COUNCIL